

Welens

EDUCATIONAL
PRACTICES THROUGH
A GENDER LENS

SEKSUAALSE ÄRAKASUTAMISE JA
KURITARVITAMISE TEEMALINE
ABIMATERJAL

MOODUL 1

Feminism, intersektsionaalsus, sooline ärakasutamine

Ühisdokument

Co-funded by
the European Union

Projekti number 2023-1-FR01-KA220-ADU-000165625

SEKSUAALSE ÄRAKASUTAMISE JA
KURITARVITAMISE TEEMALINE
ABIMATERJAL

MOODUL 1

Feminism, intersektsionaalsus, sooline ärakasutamine

Ühisdokument

Co-funded by
the European Union

Projekti number 2023-1-FR01-KA220-ADU-000165625

Rahastab Euroopa Liit. Väljendatud seisukohad ja arvamused on siiski ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu või Euroopa Hariduse ja Kultuuri Täitevasutuse (EACEA) seisukohti. Euroopa Liit ega EACEA ei saa nende eest vastutada.

Sisukord:

0. SÖNASTIK	5
1. SISSEJUHATUS	8
2. KONTSEPTUAALNE ALUS	10
2.1 Lähenemisviis	10
2.2 Sooline vägivald ja inimkaubandus maailmas: hetkeseis	11
2.2.1 Eesti	13
2.2.2 Prantsusmaa	13
2.2.3 Guyana	14
2.2.4 Itaalia	14
2.2.5 Kreeka	15
2.3 Soolise vägivallaga seotud õiguspoliitika	15
2.3.1 Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO)	15
2.3.2 Euroopa Liit	16
2.3.3 Kariibi Ühendus – CARICOM	17
3. PÕHIKÜSIMUSED	20
3.1 Mida me mõistame soolise vägivalla ja seksuaalse ärakasutamise all?	20
3.1.1 Seksuaalne ärakasutamine, üks seksuaalse vägivalla vormidest	21
3.2 Kuidas on interseksionaalsus seotud soolise vägivallaga?	21
3.3 Millised on soolise vägivalla algpõhjused?	23
3.4 Mis vahe on nõusolekukultuuril ja vägistamiskultuuril?	24
3.5 Millised on soolise vägivalla tagajärjed?	26
3.6 Kuidas saab soolist vägivalda dekonstrueerida?	27
4. PEDAGOOGIDE ROLL JA PRAKTILISED VAHENDID	31
4.1. Pedagoogide roll – terviklik lähenemine soolise vägivalla ennetamisele	31
4.2 Sekkumise tasemed	32
4.2.1 Esmane ennetus	32
4.2.2 Teisene ennetus	33
4.2.3 Kolmanda astme ennetus- või reageerimismeetmed	33
4.2.4 Taastamine	34
4.3 Soolise seksuaalse vägivalla ennetamiseks kasutatavad meetodid	34
4.4 Mida teha ja mida mitte teha?	35
4.5 Tööriistad õpetajatele	36
5. BIBLIOGRAAFIA	44

0. SÕNASTIK

Nõusoleku vanus: seaduslik vanus, mille saabumisel loetakse, et isik on võimeline andma teadliku nõusoleku seksuaalseks tegevuseks. Alla selle vanuse loetakse seksuaalset tegevust kriminaalseks. Sõltub piirkonnast.

Nõusolek: seksuaalsuhete aluspõhimõte, mis rõhutab, et kõik osapooled peavad vabalt ja vabatahtlikult nõustuma osalema mis tahes seksuaalse tegevusega. Nõusolek on kõigi osalejate teadlik, vabatahtlik ja vastastikune otsus osaleda seksuaalses tegevuses.

Kliendid või seksi ostjad: inimesed, kes maksavad seksuaalteenuste eest, suurendades nõudlust prostitutsiooni järele.

Kübertähtsuse: kuritarvitamine digitaalsete platvormide abil, sealhulgas jälitamine, sisu jagamine ilma nõusolekuta, häkkimine ja veebi- või isiklike kontode kontrollimine.

Kübertähtsuse: Kübertähtsuse, mis hõlmab seksuaalsete toimingute taotlemist otseülekandes, sageli veebikaamerate kaudu, kasutades ohvreid ära internetiühendusega seadmete kaudu.

Feminism tähendab võrdseid õigusi ja võimalusi kõigile sugupooltele. See tähendab naiste mitmesuguste kogemuste, identiteetide, teadmiste ja tugevuste austamist ning püüdlusi, et kõik naised saaksid realiseerida kõiki oma õigusi. See tähendab võrdsete võimaluste loomist kõigile sugupooltele ja võrdsete võimaluste pakkumist igale soole võrdselt ja võrdsel alusel. (IWDA, 2023).

Sooline vägivald (GBV): Igasugune kahju, mida tekitatakse inimesele või inimrühmale tema tegeliku või tajutava soo, sugupoolte, seksuaalse sättumuse ja/või soolise identiteedi tõttu.

Sooline võrdõiguslikkus: olukord, kus juurdepääs õigustele ja/või võimalustele ei sõltu soost.

Grooming: manipuleeriv protsess, mille käigus sütenõõrid loovad usaldust ja valeromantikat, et meelitada inimesi prostitutsiooni ja ära kasutamisele.

Terved suhted: eeldavad ausust, usaldust, austust ja avatud suhtlemist partnerite vahel ning nõuavad mõlemalt inimeselt jõupingutusi ja kompromisse. Puudub võimu tasakaalustamatus. Partnerid austavad teineteise iseseisvust, saavad teha oma otsuseid ilma hirmuta kättemaksu või karistuse ees ning jagavad otsuseid.

Inimeste salakaubavedu: inimeste ebaseaduslik vedu üle piiri tollikontrollist mööda hiilides, sageli ebaseadusliku sisserände või inimkaubanduse eesmärgil.

Interseksionaalsus: sotsioloogiline raamistik, mis uurib, kuidas inimese identiteedi erinevad aspektid, nagu rass, sugu, klass, seksuaalsus ja võimed, ristuvad ja mõjutavad üksteist, et luua ainulaadseid diskrimineerimise ja privileegide kogemusi. Selle mõiste võttis Kimberly Crenshaw kasutusele 1989. aastal, et rõhutada sotsiaalsete identiteetide keerukust ja nende ristumise viise, eriti süsteemse rõhumise kontekstis (AAUP, 2018).

Objekteerimine: Inimese käsitlemine objektina, mitte isikuna, kellel on tunded, mõtted ja õigused. Sageli taandatakse inimene tema välimusele või teatavatele omadustele, jättes tähelepanuta tema võimed.

Kaasamine (Pandering): inimeste kaasamine prostitutsiooni, kasutades ära teiste inimeste soove, eelarvamusi ja/või nõrkusi kasumi saamise eesmärgil.

Patriarhaat: See mõiste viitab nii meeste koguvõimule naiste ja teiste sugupoolte üle (sotsiaalses, poliitilises ja majanduslikus sfääris) kui ka võimuhierarhiatele üksikute meeste ja meeste rühmade, sealhulgas transmeeste vahel.

Sütenõõrlus: prostituudi teenuste organiseerimine ja/või pakkumine kliendi seksuaalakti sooritamiseks eesmärgiga saada otseselt või kaudselt kasu prostituudi sissetulekust.

Vägivalda/ vägistamise kultuur: ühiskondlik keskkond, mis normaliseerib ja pisendab vägistamist, soodustab seksuaalvägivalda ja raskendab ellujäänute juurdepääsu õigusemõistmisele ja toetusele.

Taasohvrustamine: nähtus, mille puhul isik, kes on juba olnud kuriteo ohver, langeb uuesti ohvriks, sageli õiguskaitse või muude vajalike teenuste kättesaadavusega seotud menetluste tõttu. Need protsessid võivad panna ohvri uuesti läbi elama oma traumasid või isegi süüdistada teda kuriteo esilekutsumises.

Teisene viktimisatsioon: täiendav trauma või kahju, mida kuriteo või kahjuliku sündmuse ohver kogeb pärast esmast ohvriks langemist institutsioonide, üksikisikute või ühiskonna reaktsiooni tõttu. Need, kes peaksid pakkuma tuge, õigust või abi, muudavad olukorra halvemaks.

Seksism: uskumussüsteem, mis põhineb meeste bioloogilistel põhjustel tajutud üleolekul naistest. See mõjutab meeste ja naiste rolli ühiskonnas.

Seksuaalne ahistamine: soovimatud seksuaalsed lähenemised, seksuaalsete teenuste nõudmine või muu verbaalne või füüsiline seksuaalse iseloomuga käitumine.

Seksuaalvägivald: igasugune seksuaalne akt või seksuaalse akti katse jõuga või sunniviisiliselt, mis rikub autonoomiat ja väärikust, sealhulgas vägistamine, ahistamine ja ärakasutamine.

Toksiline maskuliinsus: hoiak või sotsiaalsete hoiakute kogum, mis on stereotüüpselt seotud mehelikkusega ja millel on sageli negatiivne mõju meeste, naistele ja ühiskonnale tervikuna.

Inimkaubandus: inimeste värbamine, transportimine või hankimine sunniviisiliselt või pettuse teel ärakasutamiseks, mis mõjutab inimesi kogu maailmas kõikidest eluvaldkondadest. Inimkaubitsejad kasutavad ohvrite petmiseks ja sundimiseks sageli vägivalda või petturlikke töövahendufirmasid ning valelikke lubadusi hariduse ja töövõimaluste kohta.

Ohvri süüdistamine (victim blaming): suhtumine, mis nihutab vastutuse vägivalda eest vägivallatsejalt ohvrile, seades sageli kahtluse alla tema käitumise, riietuse või valikud. Selline käitumine mitte ainult isoleerib ohvreid, mõistes nad üksindusse, vaid takistab neid ka juhtumitest teatamast, sest nad kardavad hinnangut ja usumatust.

Naiste ja tüdrukute vastu suunatud vägivald: igasugune sooline vägivald, mis põhjustab naistele füüsilist, seksuaalset või psühholoogilist kahju, sealhulgas perevägivald, kogukonna ja riigi vägivald. Hõlmab erinevaid vorme, nagu koduvägivald, seksuaalvägivald ja inimkaubandus.

Vägivalda ohver või kannatanu: terminid soolise vägivalda ohvrite kohta; "ohver" on juriidiline termin, samas kui "kannatanu" rõhutab võimestumist ja võimet taastuda.

SISSEJUHATUS

1. SISSEJUHATUS

See dokument on osa vägivalda ja seksuaalse ärakasutamise teemalisest abimaterjalist. Moodul keskendub feminismile, interseksionaalsusele ja soolisele ärakasutamisele. Eelkõige on selle mooduli eesmärk:

- **Teoreetiliste arusaamade** arendamine: eesmärk on anda haridustöötajatele kindel alus soolise vägivalda põhimõistete, sealhulgas selle põhjuste, erinevate vormide ja laiaulatuslikumate tagajärgede uurimiseks.
- **Praktiliste oskuste parandamine:** tugevdada õpetajate suutlikkust ennetada vägivalda selle kõikides vormides, tõhusalt ära tunda ja käsitleda juhtumeid ning toetada ohvreid ja ellujäänuid.
- Kõikehõlmavate **haridusressursside** pakkumine: pakkuda professionaalseid vahendeid ja ülesandeid, et tegeleda soolise vägivalda ja seksuaalse ärakasutamise probleemiga.
- **Erinevate vaatenurkade integreerimine:** interdistsiplinaarsed ja globaalsed vaatenurgad, mis ühendavad eri riikide vaatenurki, rikastavad arusaamist soolisest vägivallast ja seksuaalsest ärakasutamisest.

Mooduli ülesehitus hõlmab esialgset kontseptuaalset raamistikku tunnustatud lähenemisviiside kohta, nagu soopõhine, lapsekeskne, ellujääjakeskne, õigustel põhinev ja traumapõhine lähenemisviis, millele järgnevad põhimõisted. Moodul lõpeb üksikasjaliku aruteluga haridustöötajate rollist selles küsimuses, pakkudes mitmesuguseid praktilisi vahendeid, et tugevdada haridustöötajate oskusi, olgu nad siis iseenda suutlikkuse suurendamise võimalusi otsivad, end ise harivad või püüavad teisi harides tõsta teadlikkust oma kogukonnas.

KONTSEPTUAALNE ALUS

2. KONTSEPTUAALNE ALUS

2.1 Lähenemisviis

Inimõigustel põhinev feminism ja interseksionaalne feminism

See lähenemisviis põhineb inimõigustealasel lähenemisviisil, mis käsitleb soolist vägivalda ja seksuaalset ärakasutamist kui **põhiliste inimõiguste rikkumist**. See seisukoht väidab, et kõigil inimestel on võõrandamatud õigused, mida haridustöötajad, poliitikakujundajad ja kogukonna juhid peaksid kaitsma. Samal ajal tunnistab interseksionaalne feminism, et diskrimineerimise ja vägivalda kogemused ei ole homogeensed, vaid neid mõjutavad **üksteisest läbi põimunud tegurid**, nagu rass, sotsiaalne klass, seksuaalne orientatsioon ja puue (AAUP, 2018). See raamistik seab kahtluse alla vägistamiskultuuri mõiste liigse lihtsustamise, rõhutades, et seksuaalset vägivalda tuleks mõista rassismi, homofoobia ja muude rõhumise vormide laiemas kontekstis. Neid vaatenurki integreerides tagab tööriistakomplekt, et käsitletakse kõiki diskrimineerimise vorme ja ühegi rühma kogemusi ei tõrjuta kõrvale.

Ohvrikeskne lähenemine ja traumakeskne kogemus

Tööriistakomplekti keskmes on pühendumine ohvrikeskse lähenemisviisi järgimisele, mis seab esikohale soolise vägivalda ohvrite ja kannatanute õigused, väärikuse ja vajadused. See lähenemisviis põhineb konfidentsiaalsuse, turvalisuse, austuse ja mittediskrimineerimise põhimõtetel, pakkudes ohvritele nende individuaalsetele kogemustele kohandatud tuge. Seda täiendab traumainformeeritud lähenemisviis, mis tunnistab trauma sügavat mõju ohvritele ja rõhutab, et on oluline luua keskkond, mis **väldib uuesti traumeerimist**. Selline kahekordne lähenemisviis tagab, et sekkumine mitte ainult austab ellujäänute kogemusi, vaid aitab ka aktiivselt kaasa nende paranemis- ja taastumisprotsessile (IOM UN Migration, n.d.).

Lapsekeskne ja sootundlik lähenemine

Lapsekeskne lähenemine on oluline, kui töötatakse noortega, kes on kogenud soolist vägivalda. See metoodika tagab, et **laste erivajadustega** arvestatakse ja nende hääl on otsustusprotsessis esmatähtis. Lisaks on oluline kasutada sootundlikke meetodeid, et käsitleda kõigi soolise vägivalda ohvrite **erinevat identiteeti ja kogemusi**.

Ärge tehke kahju ega jätke kedagi maha.

See tähendab, et partnerid ja kõik koolitusse ja sekkumisse kaasatud spetsialistid peaksid ette nägema võimalusi, kuidas minimeerida ohutusriske, emotsionaalseid või sotsiaalseid mõjusid ellujäänutele ja kaitsta neid nende negatiivsete mõjude eest (IOM UN Migration, kuupäevastamata).

Mõned näited levinud strateegiate kohta kahju vältimiseks:

- Pakkuda asjakohast tähelepanu ja toetust, võttes arvesse vägivalda kogenud naiste erivajadusi ja -nõudeid.
- Anda kõigile osalejatele selget teavet tegevuse võimaluste ja piirangute kohta. Näiteks rõhutades, et projekt on ajaliselt piiratud ja mõned teenused ei pruugi olla pärast sekkumise lõppu enam kättesaadavad.
- kaasata kvalifitseeritud spetsialiste, kellel on vajalikud oskused ja vahendid, et mõista nõuetekohaselt, kuidas trauma ja muud vägivalda ja inimkaubanduse tagajärjed võivad mõjutada naiste taastumis- ja integratsiooniprotsesse.

Transformatsiooniline lähenemine

Eesmärk on edendada ümberkujundavat lähenemisviisi soolise vägivalda ja seksuaalse ärakasutamise suhtes. See lähenemisviis hõlmab vägivalda ja diskrimineerimist toetavate kahjulike sotsiaalsete normide, hoiakute ja käitumisviiside aktiivset vaidlustamist ja muutmist (Design an EVAWG Campaign | Spotlight Initiative, n.d.). Abimaterjalis julgustatakse pedagooge töötama võimu, ressursside ja võimaluste õiglasema ümberjaotamise nimel, tegeledes soolise vägivalda algpõhjustega ning aidates kaasa õiglasema ja võrdõiguslikuma ühiskonna loomisele.

2.2 Sooline vägivald ja inimkaubandus maailmas: hetkeseis

Seksikaubandus on laialt levinud ülemaailmne probleem, mis mõjutab miljoneid inimesi, peamiselt naisi ja tüdrukuid. Sooline vägivald võib võtta mitmeid vorme, sealhulgas füüsiline vägivald, seksuaalne vägivald, emotsionaalne ja psühholoogiline väärkohtlemine ning lähisuhtevägivald. Käesolevas jaotises esitatud andmed on osa eri allikatest saadud teabest, mille eesmärk on anda võimalikult laiaulatuslik ülevaade.

Need õigusrikkumised ei piirdu üksikute riikide või piirkondadega, vaid on seotud piiriüleselt.

Ülemaailmselt:

13-st

Kogu maailmas on iga kolmas naine kogenud füüsilist või seksuaalset vägivalda – enamasti lähisuhtepartneri poolt. Kui arvestada ka seksuaalset ahistamist, on see arv veelgi suurem.

35-st

Kogu maailmas tapeti 2017. aastal peaaegu kolm naist viiest oma partneri või pereliikme poolt.

(UNODC, 2019; WHO, 2013)

15 miljonit

Ligikaudu 15 miljonit noorukit (vanuses 15–19 aastat) maailmas on mingil määral kogenud sunniviisilist seksi.

(UNICEF, 2017)

45–55%

Euroopa Liidus on 45–55% naistest enne 15. eluaastat seksuaalselt ahistatud.

(Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet, 2014)

72%

kõigist inimkaubanduse ohvritest maailmas on naised ja tüdrukud. Neli viiest inimkaubanduse ohvritest naisest on seksuaalse ärakasutamise ohvrid.

(UNODC, 2019b)

2022. aastal tapeti kogu maailmas umbes 48 800 naist ja tüdrukut nende lähisuhtepartnerite või teiste pereliikmete poolt. Kui 55 protsenti kõigist naiste mõrvadest pannakse toime lähisuhtepartnerite või teiste pereliikmete poolt, siis ainult 12 protsenti kõigist meeste mõrvadest pannakse toime erasfääris.

(UN Women, 2024a)

Vähem kui 40 protsenti vägivalda kogenud naistest otsib mingit abi

Suuremas osas riikides, kus andmed selle teema kohta on kättesaadavad, pöörduv enamik abi otsivatest naistest perekonna ja sõprade poole ning vähesed pöörduvad ametlike institutsioonide, näiteks politsei ja tervishoiuteenistuste poole

Vähem kui 10% abi otsivatest naistest pöördub politseisse

(ÜRO statistikaosakond, 2015)

2.2.1 Eesti

- Ohvrite tuvastamine: 2022. aastal tuvastati ainult 4 inimkaubanduse ohvrit, kes kõik olid seotud seksikaubandusega, mis on järsk langus võrreldes 2021. aasta 417 ohvriga ja 2020. aasta 34 ohvriga. See vähenemine tekitab muret olemasolevate tuvastamismeetodite tõhususe pärast (USA välisministeerium, 2023).
- Kriminaalmenetlus: 2022. aastal esitati süüdistus vaid 1 inimkaubitseja vastu, mis on madalaim arv alates 2015. aastast, mil 4 inimkaubitsejat mõisteti süüdi, kusjuures karistused ulatusid 2–11 aastani.
- Probleemid andmete kogumisega: sagedased muutused andmete kogumise metoodikas raskendavad andmete võrdlemist aastate lõikes, mistõttu on raske suundumusi täpselt hinnata.

Lähisuhtevägivald

Statistikaameti 2023. aasta uuringu kohaselt on lähisuhtevägivald endiselt tõsine probleem:

- 41% naistest on oma elu jooksul kogenud lähisuhtevägivalda.
- Psühholoogiline vägivald: 39%
- Füüsiline vägivald: 13% (sh ähvardused)
- Seksuaalne vägivald: 9%
- Kõrgema riski rühmad: kõige enam ohustatud on noored naised (18–29-aastased) ja algharidusega või puudega naised.

Seksuaalne ahistamine töökohal

- 33% naistest on kogenud seksuaalset ahistamist tööl.
- Kõrgema riski rühm: 52% 18–29-aastastest naistest.
- Kurjategijad: meessoost kolleegid (11%) ja meessoost kliendid (10%).

2.2.2 Prantsusmaa

- Prantsusmaal oli 2022. aastal perevägivalla 244 301 ohvrist 86% naised.
- 87% vastanutest olid mehed ja 83% olid Prantsuse kodanikud.
- 118 tapetud naisest 31% oli juba kogenud vägivalda oma partneri poolt; 65% teatas sellisest vägivallast sisejulgeolekuasutustele ja 79% neist esitas kaebuse (Improdova, 2024).
- 2023. aastal langes 94 000 naist vägistamise või vägistamiskatsete ohvriks ja 210 000 naist seksuaalselt ahistatuks. Enamik ohvritest olid alla 30-aastased ja märkimisväärne osa juhtumitest leidis aset eraruumides.

Prostitutsioon ja inimkaubandus Prantsusmaal

- Prantsusmaal on 94% 2023. aastal politsei ja sandarmeeria poolt registreeritud kupeldamise või prostitutsiooni ohvritest naised.
- Julgeolekuteenistuste andmetel on Prantsusmaal praegu prostitutsiooniga seotud 30 000–40 000 inimest. Neist 85% on naised, 53% on prantslased ja 60% on alaealised.

- Hinnanguliselt on Prantsusmaal praegu 15 000–20 000 alaealist prostituuti, see arv on viie aastaga kasvanud üle 70%.
- 2022. aastal registreeris politsei ja sandarmeeria 2027 inimkaubanduse või ärakasutamise ohvrit, mis on 12% rohkem kui 2021. aastal.
- 67% registreeritud inimkaubanduse või ärakasutamise ohvritest on naised. See osakaal on suurem kupeldamiskuritegude puhul, kus 97% registreeritud ohvritest on naised. Üle poole kõigist 2022. aastal registreeritud kupeldamisohvritest on 15–24-aastased.
- Enamik inimkaubanduse ohvreid on pärit kas Aafrika riikidest või Euroopast (Vie Publique, 2024).

2.2.3 Guyana

Guyanas on perevägivalda osakaal on üks kõrgemaid Kariibi mere piirkonna riikide seas, 40% naistest kogeb perevägivalda. Perevägivalda ja seksuaalvägivalda mustrid on Guyana ühiskonnas sügavalt juurdunud, mida toidab sallivuse kultuur ja vastumeelsus teatamise suhtes. Guyana naiste tervise ja elukogemuste uuring 2019 (UN Women, 2019) näitab, et:

- Rohkem kui pooled (55%) kõigist 15–64-aastastest naistest on kogenud vähemalt ühte vägivalda vormi.
- 4 inimest 10-st on oma elu jooksul kogenud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda partneri poolt.
- Iga kümnes naine on viimase 12 kuu jooksul kogenud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda lähisuhtepartneri poolt. Kolm naist ja tüdrukut viiest on kogenud mõnes vormis lähisuhtevägivalda.

2.2.4 Itaalia

Itaalias on umbes 7 miljonit 16–70-aastast naist vähemalt korra elus kogenud füüsilist või seksuaalset vägivalda: 20,2% on kogenud füüsilist vägivalda, 21% on kogenud seksuaalset vägivalda ja 5,4% on langenud vägistamise või vägistamiskatsete ohvriks (ISTAT, 2016).

1/5 naistest (18,9%) olid seksuaalse ahistamise ohvid (võrreldes 3,4% meestega).

1. jaanuarist 2023 kuni 5. novembrini 2023 registreeriti 101 naisohvrit, kellest 53 vägistati ja/või tappis partner või endine partner ja 82 tapeti perekonnas (+1% võrreldes 2022. aastaga).

2023 Statistika vägivalda eest põgenevate naiste kohta (Battisti & ISTAT, 2022):

- 67% koges füüsilist vägivalda
- 90% on kogenud psühholoogilist, majanduslikku vägivalda või jälitamist.
- 50% ähvardati
- 12% on kogenud vägistamist või vägistamiskatset.
- 14% muid seksuaalse vägivalda vorme

Kurjategijad:

- 34,2% Tuttavad/sõbrad
- 25,4% Kooselusugulased
- 25,1% Partnerid

Tugisüsteemid

- 117 registreeritud vägivaldaga võitlemise keskust pakuvad:
 - Ööpäevaringsed usaldustelefonid
 - Õigusabi
 - Psühholoogiline nõustamine ja karjäärinõustamine
- 60 751 naist abistati 2022. aastal vägivaldaga võitlemise keskustes.
- 1772 naist olid ohu tõttu elule salajastes varjupaikades.

2.2.5 Kreeka

Perekonnapoliitika ja soolise võrdõiguslikkuse peasekretariaadi 2021. aasta aruande kohaselt **moodustab perevägivald 83% kogu** Kreeka nõustamiskeskustes registreeritud **soolise vägivalda** juhtumitest (Perekonnapoliitika ja soolise võrdõiguslikkuse peasekretariaat, 2020).

Vägivalda vormid

Kõige levinumad aruandes tuvastatud soolise vägivalda vormid on füüsiline, seksuaalne ja psühholoogiline vägivald. Füüsilist vägivalda kirjeldatakse sageli kui agressiivset käitumist, näiteks peksmist, samas kui psühholoogiline vägivald hõlmab emotsionaalset kiusamist ja alandamist. Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi uuringus leiti, et 21,3 % Kreeka naistest ja 13,2 % Kreeka meestest usub, et naistevastane perevägivald on Kreekas tavaline. Lisaks teatas 5,1 % 15–49 aastastest naistest, et nad on viimase 12 kuu jooksul kogenud füüsilist ja/või seksuaalset vägivalda praeguse või endise lähisuhtepartneri poolt.

2.3 Soolise vägivaldaga seotud õiguspoliitika

Lähtudes projekti eesmärkidest ja maailma eri piirkondadest pärit riikide osalemisest, esitatakse käesolevas abimaterjalis mõned üldised ja konkreetset õiguslikud raamistikud, et mõista partnerite panust projekti.

2.3.1 Ühinenud Rahvaste Organisatsioon (ÜRO)

ÜRO on mitmete rahvusvaheliste lepingute, konventsioonide ja resolutsioonide kaudu loonud laiaulatusliku õigusraamistiku võitluseks soolise vägivalda vastu.

- **Konventsioon naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta (CEDAW): Seda 1979.** aastal vastu võetud konventsiooni kirjeldatakse sageli kui **rahvusvahelist naiste õiguste deklaratsiooni**. Kuigi selles ei mainita selgesõnaliselt naistevastast vägivalda, selgitatakse üldsoovitustes 12 ja 19, et naistevastane vägivald on diskrimineerimise vorm, millest riigid peavad aru andma (ÜRO, 1979).
- **Deklaratsioon naistevastase vägivalda kaotamise kohta (DEVAW):** ÜRO Peaassamblee poolt **1993.** aastal vastu võetud deklaratsioon määratleb naistevastase vägivalda ja sätestab **riikide kohustused naistevastase vägivalda ennetamiseks, uurimiseks ja selle eest karistamiseks** (United Nations, 1993).

- **Pekingi deklaratsioon ja tegevusprogramm: 1995. aasta neljandal naiste maailmakonverentsil vastu võetud** dokumendis on sätestatud strateegilised eesmärgid ja meetmed soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ja soolise vägivalda kaotamiseks (ÜRO, 1995; UN Women ja WHO, 2020).
- **ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonid:** ÜRO Julgeolekunõukogu on vastu võtnud mitmeid resolutsioone, mis käsitlevad soolist vägivalda, eelkõige konfliktide puhul, näiteks **resolutsiooni 1325** naiste, rahu ja julgeoleku kohta **ning hilisemaid resolutsioone seksuaalse vägivalda kohta konfliktides** (UN OSAGI, 1998).
- **Säästva arengu eesmärgid:** Eesmärkide, eelkõige **eesmärgi 5 eesmärk on saavutada sooline võrdõiguslikkus ja suurendada kõigi naiste ja tüdrukute mõjuvõimu**, sealhulgas kaotada kõik vägivalda vormid nende vastu (UN Women, n.d.; UN Women & WHO, 2020).
- **UNFPA strateegia ja tegevusraamistik:** ÜRO Rahvastikufond (UNFPA) keskendub **ennetamisele, reageerimisele ja andmete kogumisele, et panna alus poliitikale ja programmidele** (UNFPA, 2011).

2.3.2 Euroopa Liit

ELi institutsioonid ja liikmesriigid on viimase viiekümne aasta jooksul aktiivselt võidelnud soolise vägivalda vastu ning selle aja jooksul on kogunenud märkimisväärsed algatusi. Lissaboni leping, mis jõustus 2009. aasta detsembris, suurendas ELi volitusi kriminaalõiguse ühtlustamiseks, võimaldades töötada välja vahendeid naistevastase vägivalda vastu võitlemiseks ja kohustades liikmesriike võtma kasutusele konkreetseid meetmeid naistevastase vägivalda ennetamiseks. Nende hulka kuuluvad:

- **Direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta.**

Selle direktiivi eesmärk on kaotada diskrimineerimine soo alusel, eriti füüsilisest isikust ettevõtjate ja ettevõtluse valdkonnas. See hõlmab selliseid aspekte nagu sotsiaalkindlustusskeemid ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevate naiste kaitse raseduse ja sünnituse ajal. Kuigi direktiiv ei käsitle otseselt soolist vägivalda, võib selle keskendumine võrdsele kohtlemisele ja mittediskrimineerimisele aidata kaudselt kaasa soolise vägivalda vastu võitlemisele, luues füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevatele naistele õiglasema ja lugupidavama keskkonna. See võib vähendada jõudude ebavõrdsust, mis sageli põhjustab sellist vägivalda, ja tagada, et füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsevaid naisi ei diskrimineerita ega ahistata soo alusel (Euroopa Liit, 2010).

- **Direktiiv 2011/99/EL Euroopa kaitsemääruse kohta**

See direktiiv tagab, et soolise vägivalda, perevägivalda, jälitamise ja muude vägivallavormide ohvrid saavad säilitada oma kaitse väljaspool ELi, takistades seeläbi kurjategijatel kasutada ära jurisdiktsiooni lünki ohvrile kahju tekitamiseks. See saavutatakse mehhanismi loomisega, mis võimaldab kaitsemeetmeid, näiteks saab ühes ELi liikmesriigis väljastatud lähenemiskeeldu, tunnustada ja jõustada mis tahes teises ELi liikmesriigis, kus kaitstav isik soovib elada või asuda (Euroopa Liit, 2011).

- **Direktiiv 2012/29/EL, mida tuntakse ohvrite õiguste direktiivi nime all, kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste, toetuse ja kaitse miinimumnõuded kogu ELi tasandil.**

See tagab ohvrite tunnustamise ja austuse, samuti piisava kaitse, toetuse ja juurdepääsu õigusemõistmisele, olenemata nende kodakondsusest või elukohast. Peamised sätted hõlmavad õigust saada aru ja olla arusaadav ametiasutustega suhtlemisel, saada teavet esimesel kokkupuutel ametiasutustega, esitada ametlik kaebus, saada suulise ja kirjaliku tõlke teenust ning olla kursis juhtumi käiguga. Direktiivis rõhutatakse ka ohvrite vajadust osaleda kriminaalmenetluses ja vähendada miinimumini nende ohvrite raskusi, kes ei ela selles ELi liikmesriigis, kus kuritegu toime pandi (Euroopa Liit, 2012).

- **Euroopa Nõukogu Istanbuli konventsioon, 2023.**

Euroopa Nõukogu konventsioon naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja selle vastu võitlemise kohta, mida tuntakse ka Istanbuli konventsiooni nime all, on soolise vägivalla vastu võitlemise rahvusvahelise seadusandluse mõõdupuu (Euroopa Nõukogu, 2011). Selles käsitletakse sellist vägivalda kui inimõiguste rikkumist ja naiste diskrimineerimise vormi. ELi ühinemine konventsiooniga juunis 2023 ja selle jõustumine 1. oktoobril 2023 kohustab ELi järgima rahvusvahelisi standardeid naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastu võitlemisel. Euroopa Komisjon jälgib konventsiooni rakendamist ELiga ühinevates riikides.

- **ELi direktiiv 2024/1385 ja hiljutised muudatused**

8. märtsil 2022 tegi Euroopa Komisjon ettepaneku võtta vastu uus direktiiv naistevastase vägivalla ja perevägivalla vastu võitlemise kohta. See direktiiv, mis võeti vastu 7. mail 2024, oli oluline samm ELi jõupingutustes (Euroopa Komisjon, 2024).

- Sellega kriminaliseeritakse mitmesugused vägivalla vormid nii väljaspool interneti (näiteks naiste suguelundite moonutamine ja sundabielud) kui ka internetis (sealhulgas intiimkujutiste jagamine ilma nõusolekuta ja küberjälitamine).
- See kohustab ELi liikmesriike rakendama tõhusaid ennetus-, ohvrikaitse- ja toetusmeetmeid, luues raamistiku nende probleemide tõhusaks lahendamiseks ja nende vastu võitlemiseks kogu ELis. Sellega kehtestatakse kogu ELis ühine standard, kuigi selle kohaldamise tõhusus võib riigiti erineda.
- Peamised sätted hõlmavad konkreetsete tegude kriminaliseerimist, vanglakaristuse määramist ning ohvritele ulatusliku abi ja kaitsemeetmete pakkumist. Direktiivis rõhutatakse ka mittediskrimineerimise ning naiste ja meeste võrdsõiguslikkuse kui liidu põhiväärtuste tähtsust.

2.3.3 Kariibi Ühendus – CARICOM

Kariibi Ühendus (CARICOM) on loonud integreeritud õigusliku ja poliitilise raamistiku, et tegeleda soolise vägivallaga liikmesriikides. See raamistik hõlmab näidisõigusakte, riiklikke õigusakte ja koostööalgatusi, et tegeleda soolise vägivalla probleemiga piirkonnas.

- **CARICOMi näidisõigusaktid:** CARICOMi näidisõigusaktid, mis töötati välja 1990. aastate lõpus, et tegeleda naiste ja laste vastu suunatud kasvava vägivallaga, on liikmesriikidele suuniseks perevägivalda, seksuaalkuritegusid ja seksuaalset ahistamist käsitlevate seaduste loomisel. Need on sooneutraalsed ja sisaldavad sätteid kaitsekorralduste, nõustamise ja ohvrite eraelu puutumatuse kaitse kohta (UN Women Caribbean, n.d.).

- **Teise põlvkonna seadused:** algsele mudelile tuginedes on paljud CARICOMi riigid ajakohastanud või jõustanud perevägivalla seadusi, milles on esitatud selgemad määratlused ja laiendatud kaitse. Näiteks Trinidad ja Tobago koduvägivalla seadus (1999) ja Belize'i koduvägivalla seadus (2007) pakuvad nüüd laiemat kaitset erinevat tüüpi suhetele (UN Women Caribbean, n.d.).

PÕHIKÜSIMUSED

3. PÕHIKÜSIMUSED

3.1 Mida me mõistame soolise vägivalga ja seksuaalse ärakasutamise all?

Mõiste "sooline vägivald" (GBV) viitab mis tahes liiki kahjule, mida tekitatakse inimesele või inimrühmale tema **tegeliku või tajutava soo, sugupoole, seksuaalse orientatsiooni ja/või soolise identiteedi** tõttu (The Gender Talk, n.d.). See tuleneb võimu tasakaalustamatusest ning seda tehakse eesmärgiga alandada ja panna isik või inimrühm tundma end alaväärsena ja/või allutatuna. See põhineb kahjulikel normidel, võimu kuritarvitamisel ja soolisel ebavõrdsusel. Sooline vägivald võib esineda mis tahes keskkonnas, sealhulgas kodus, tööl ja koolis. ÜRO on kuulutanud GBV **ülemailmseks tervishoiu hädaolukorraks** (The Gender Talk, n.d.).

Soolise vägivalga tüübid on järgmised:

- Psühholoogiline vägivald, mis tekitab psühholoogilist kahju: kiusamine, ahistamine, kontroll, sundimine, isolatsioon, sõnaline väärkohtlemine ja muud.
- Füüsiline vägivald, mis tekitab kahju ja kasutab füüsilist jõudu: peksmine, löömine ja muu taoline.
- Seksuaalne vägivald on seksuaalse iseloomuga tegu, mis on toime pandud ilma teise isiku nõusolekuta. See hõlmab vägistamist, kallaletungi, inimkaubandust, soovimatut seksuaalset verbaalset käitumist ja muud.
- Majanduslik vägivald – tegevused, mis põhjustavad majanduslikku kahju: rahaliste vahendite piiramine, vara kahjustamine, ära võtmine, töövõimaluste piiramine jm.

Lühidalt soolisest vägivaldast kohta:

- see on **diskrimineerimine**: see on sügavalt juurdunud kahjulikes stereotüüpides ja eelarvamustes naiste või teiste inimeste suhtes, kes ei sobi **traditsioonilisse soolisse binaarsusesse või heteronormatiivsesse ühiskonda**.
- **on takistuseks soolise võrdõiguslikkuse saavutamisele**: sooline võrdõiguslikkus on inimõiguste kaitsmisel, demokraatia ja õigusi põhimõtete järgimisel keske tähtsusega. Vägivald toetab stereotüüpe ja tugevdab meeste võimu.
- **Vägivald teatatakse liiga vähe** ja vägivaldasejad jäävad sageli karistamata: kui vägivald toimub perekonnas, on ohvritel raskem sellest teatada.
- **mõjutab kõiki**: lapsed, kes kasvavad üles peredes, kus üks liige on vägivaldne, on kaudselt ja psühholoogiliselt samuti vägivalda ohvrid. Lapsed näevad vägivalda, normaliseerivad sellist käitumist ja omandavad vägivalda norme.
- on väga **suured majanduslikud kulud**: see nõuab mitmesuguste teenuste, sealhulgas meditsiini-, psühholoogia-, politsei- või õigusemõistmise teenuste kaasamist. Selle tõttu jäävad inimesed hätta tööl ja õppides, mis mõjutab negatiivselt nende tootlikkust.

3.1.1 Seksuaalne ärakasutamine, üks seksuaalse vägivalla vormidest

Soolise vägivalla liikidest on seksuaalne vägivald üks kõige silmapaistvamaid vorme, millele Welensi projekt keskendub. See hõlmab igasugust seksuaalset tegevust või katset saavutada seksuaalakti jõu, sunni või manipulatsiooni abil ilma isiku nõusolekuta, sealhulgas vägistamist, seksuaalset rünnakut, seksuaalset ahistamist ja **seksuaalset ärakasutamist**, samuti selliseid tavasid nagu seksuaalne orjastamine ja sunniviisiline prostitutsioon. See võib toimuda erinevates keskkondades, sealhulgas intiimsuhetes, töökohtadel, koolides, konfliktipiirkondades ja avalikus ruumis (MORAY Rape Crisis, n.d.).

Seksuaalne ärakasutamine on seksuaalse vägivalla vorm, mille puhul isik saab kasu teise inimese keha kasutamisest seksuaalsetel eesmärkidel, kas rahaliselt või muul viisil (Gouvernement du Québec, 2023).

Tavaliselt kasutab kurjategija, kes paneb toime seksuaalse ärakasutamise, ohvri haavatavust või sõltuvust, sealhulgas narko- või alkoholisõltuvust. Kurjategija võib olla naine või mees, täiskasvanu või alaealine ning võib kasutada teisi isikliku kasu saamiseks või osana kuritegelikust tegevusest, näiteks tänavabande või organiseeritud kuritegevuse raames.

Seksuaalse ärakasutamise vormid on väga erinevad ja neid nimetatakse erinevalt sõltuvalt asjaomaste isikute vanusest, kontakti kontekstist või tüübist ning erinevate ärakasutamistsenaariumide õiguslikest määratlustest. Mõned näited on lapsporno, seksiturism ja kupeldamine/prostitutsioon.

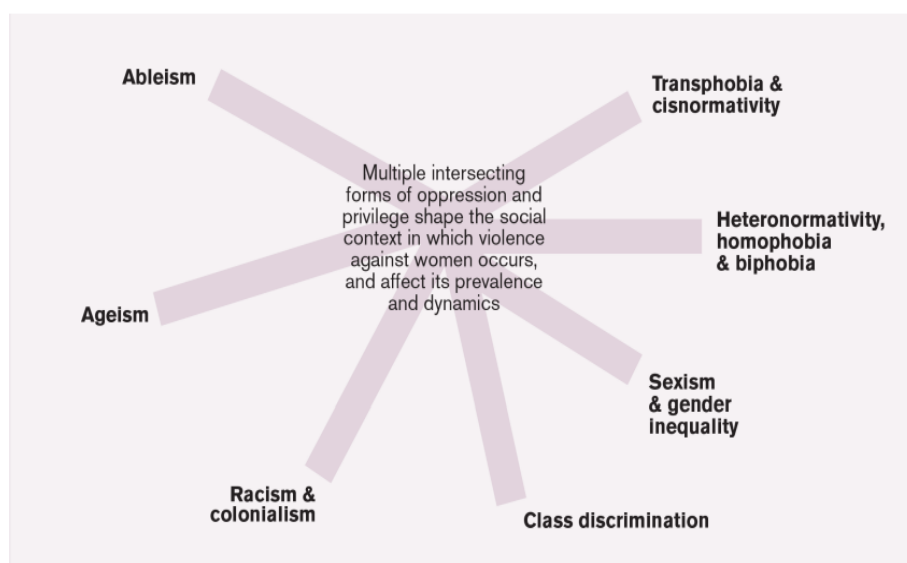
Seksuaalse vägivalla vormid (pilt): naiste ümberlõikamine (või naiste suguelundite moonutamine), sundabielu, igasugune seksuaalne tegevus alla 13-aastaste lastega, seksuaalne kuritarvitamine, kaubanduslik seksuaalne tegevus, vägistamine, käperdamine, seksuaalne rünnak, seksuaalne ärakasutamine, seksuaalne ahistamine, narkootikumide või alkoholi andmine inimese teadmata, et temaga seksuaaltoiminguid teha, laste seksuaalne kuritarvitamine, positsiooni ja vastutuse kuritarvitamine seksuaalse tegevuse eesmärgil alaealistega, vuajerism (sealhulgas piltide salvestamine), soovimatud puudutamised ja/või suudlemine, jälitamine, grooming.

3.2 Kuidas on intersektionaalsus seotud soolise vägivallaga?

Interseksionaalsus on lähenemisviis, mis aitab meil mõista, kuidas inimese erinevad sotsiaalsed omadused, nagu etniline kuuluvus, sotsiaalne staatus, sugu, seksuaalne orientatsioon ja puue, ristuvad omavahel ja mõjutavad nende rõhumise või privileegide kogemust.

Pilt: Mitmed üksteisega ristuvad rõhumise ja privileegide vormid mõjutavad sotsiaalset konteksti, milles naistevastane vägivald esineb, samuti selle levimust ja omadusi. Nende hulka kuuluvad: ableism (diskrimineerimine puude alusel), ageism (diskrimineerimine vanuse alusel), rassism ja kolonialismi mõju, klassidiskrimineerimine, seksism ja sooline ebavõrdsus, heteronormatiivsus (ainult heteroseksuaalsete suhete aktsepteerimine normina), homo- ja bifoobia, transfoobia ja tsisnormatiivsus (ainult sünnipärasele soole vastava soolise identiteedi aktsepteerimine).

Soolise vägivalla kontekstis rõhutatakse, et inimesed kogevad vägivalda erinevalt, sõltuvalt nende mitmekülgsest identiteedist. Erinevad naisrühmad – näiteks värvilised naised, LGBTQIA+ naised, puuetega naised ning majandusliku ja sotsiaalse marginaliseerumise tingimustes elavad naised – kogevad üheaegselt erinevaid vägivalla vorme ja tasemeid.

Interseksionaalsus näitab, kuidas erinevad tegurid ühiskonnas suurendavad vägivallariski ning mõjutavad juurdepääsu ressurssidele ja toetusele. Lisaks aitab interseksionaalsuse mõistmine näha, kuidas võimudünaamika toimib. Näiteks võib süsteemne rassism või majanduslik ebavõrdsus suurendada haavatavust, muutes mõned rühmad soolise vägivalla suhtes vastuvõtlikumaks.

Soolise vägivalla käsitlemine interseksionaalse vaatenurga kaudu võimaldab tõhusamaid ja kaasavamaid sekkumisi. Programmid ja poliitikad, mis võtavad arvesse erinevaid kogemusi, suudavad paremini rahuldada marginaliseeritud rühmade vajadusi. See tähendab näiteks etnilise kuuluvuse, sotsiaalmajandusliku staatuse ja seksuaalsuse arvestamist.

Selle taustal võib **feminismi** vaadelda kui sotsiaalset ja poliitilist liikumist, mille eesmärk on lõpetada kõik soolise vägivalla vormid ja saavutada täielik sooline võrdsus nii seadustes kui ka praktikas. See vastustab süsteemset ebavõrdsust, diskrimineerimist ja stereotüüpe, mis tugevdavad soolist vägivalda, töötades aktiivselt selle nimel, et kaotada struktuurid ja normid, mis kinnistavad rõhumist. Feminism läheneb sellele küsimusele **interseksionaalse** vaatenurga kaudu, tunnistades, et naiste vägivallakogemusi mõjutavad erinevad identiteedifaktorid. See raamistik aitab kuulda neid, kes jäävad nähtamatuks, ja mõista nende ainulaadseid probleeme. See keskendub ohvrite õiguste toetamisele ja tugevdamisele, pakkudes ressursse, abi ja turvalisi ruume. See aitab inimestel astuda vastu vägivallale, otsida õigust ja taastada kontrolli oma elu üle.

Nende jõupingutuste keskmes on õiguste kaitsmine, vägivalda ja diskrimineerimist toetavate sotsiaalsete normide vaidlustamine ning teadlikkuse tõstmine soolise vägivalla levikust ja mõjust.

Struktuurimuudatusi taotledes propageerib feminism poliitilisi reforme ja nõuab sageli tõhusaid meetmeid soolise vägivalda vastu võitlemiseks, nagu kõikehõlmav seksuaalharidus, ennetusprogrammid, tugevam õiguskaitse ning kättesaadavamad ja tõhusamad tugiteenused vägivalda all kannatavatele inimestele.

Lõpuks püüab feminism saavutada kultuurilisi muutusi, vaidlustades kahjulikke norme, mis soosivad või pisendavad soolist vägivalda. Edendades austuse, nõusoleku ja võrdsuse väärtusi, töötab feminism aktiivselt selle nimel, et muuta kultuurilisi hoiakuid ja luua kliima, kus vägivald on üldiselt hukka mõistetud ja seda ei peeta enam normaalseks.

Sooline vägivald on feministlik põhiküsimus, sest see on otsene väljendus soolisest ebavõrdsusest, mille vastu feminism võitleb, ja on otseselt seotud selle põhiprintsiipidega, milleks on kõigi sugude õiguste, võrdõiguslikkuse ja väärikuse kaitsmine. Ülemaailmse vägivalda lahenduseks ei ole mitte ainult üksikute vägivaldaaktide lõpetamine, vaid ka selliste sotsiaalsete struktuuride ja normide vastu võitlemine ja nende muutmine, mis toetavad soolist ebavõrdsust ja diskrimineerimist.

3.3 Millised on soolise vägivalda algpõhjused?

Sooline vägivald tuleneb **soolise diskrimineerimise** hoiakutest ja tavadest ühiskonnas. Tavaliselt asetavad jäigad soorollid ja võimustruktuurid naised ja teised sugupooled meestele allutatud positsiooni. Need "aktsepteeritud" soorollid tugevdavad eeldust, et meestel on õigus teha otsuseid ja kontrollida teisi. Soolise vägivalda toimepanemisega püüavad kurjategijad säilitada privileege, võimu ja kontrolli (The Gender Talk, n.d.).

Lisaks sellele võib **teadmatus inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse, demokraatia ja probleemide vägivallavaba lahendamise viiside** kohta tugevdada tingimusi, mis võimaldavad soolise vägivalda püsima jäämist.

Põhjusteks on muu hulgas:

- Võimu kuritarvitamine on süstemaatilise väärkäitumise vorm ametialases kontekstis, mis mõjutab negatiivselt ametikohustuste täitmist. Võimu kuritarvitamine võib tähendada ka seda, et isik kasutab talle kättesaadavat võimu isikliku kasu saamise eesmärgil (IPPF, 2021).
- Sooline ebavõrdsus: Sooline ebavõrdsus on seisund, mille puhul juurdepääs õigustele, ressurssidele ja võimalustele on ebavõrdselt jaotatud sugude, sealhulgas meeste, naiste, poiste, tüdrukute ja muude sooliste identiteetide vahel (PLAN International, 2024).
- Patriarhaat (vt sõnastik)
- Heteronormatiivsus: see paneb heteroseksuaalsuse tunduma järjepideva, loomuliku ja privilegeerituna. See eeldab, et kõik on "loomulikult" heteroseksuaalsed ja heteroseksuaalsus on ideaalne ning homo- või biseksuaalsusest ülem.
- Sooline binaarsus ja cismormatiivsus: Viitab sotsiaalsele või kultuurilisele veendumusele, et on olemas ainult kaks sookategooriat, nimelt mees ja naine, ning ideele, et cis-soolised inimesed (= inimesed, kelle sugu vastab nende sünnipärasele soole) on normaalsed või õiged ja kõik teised inimesed mitte (Cambridge Dictionary, n.d.).

Kuigi sooline ebavõrdsus ja võimu kuritarvitamine on kõigi soolise vägivalda vormide peamised põhjused, võivad muud tegurid mõjutada selle liiki ja ulatust, suurendades üksikisiku haavatavust

soolise vägivalda suhtes. **Neid soodustavaid tegureid** peetakse sageli ekslikult algpõhjusteks, kuid nende eristamine on oluline, et tõhusalt võidelda soolise vägivalda vastu.

Järgmised tegurid soodustavad vägivalda:

- Uimastite kuritarvitamine.
- Majanduslik ebavõrdsus
- Hariduse puudumine.
- Sotsiaalse toetuse puudumine, nt institutsioonide ja perekonna poolt.
- Karistamatus.

3.4 Mis vahe on nõusolekukultuuril ja vägistamiskultuuril?

Vägistamiskultuur kirjeldab kultuuri, mis näeb seksuaalvägivalda ja soolist vägivalda struktuuriliselt ja kultuuriliselt loodute ja toetatutena, peab neid paratamatuks ja "loomuliku" inimkäitumise osaks. Sooline vägivald võib tuleneda sellistest sotsiaalsetest probleemidest nagu soolised stereotüübid ja diskrimineerivad hoiakud (The Gender Talk, n.d.).

Vägistamiskultuuri püsimine on takistuseks nõusolekukultuuri levikule meie ühiskonnas.

Seevastu nõusolekukultuur edendab ühiskondlikku raamistikku, milles **isiklike piiride austamine ja teadlik nõusolek on keskne iga suhtluse**, eriti seksuaalsuhete **kontekstis**. See on vastus vägistamiskultuurile ja selle tagasilükkamine.

Nõusolek on kõigi seksuaalses tegevuses osalevate poolte vabatahtlik ja teadlik nõusolek. See peab olema pidev, entusiastlik ja seda võib igal ajal ilma tagajärgedeta tagasi võtta.

Nõusolek on:

- **Vabatahtlikult antud** (ilma surve, ähvarduste või manipuleerimiseta).
- **Tühistatav** (selle võib igal ajal tagasi võtta).
- **Teadlik** (isik saab täielikult aru, millega ta nõustub).
- **Entusiastlik** (soov peaks olema siiras, ilma sunnita).
- **Konkreetne** (nõusolek antakse ainult teatud tegevuste jaoks).

Praktikas tähendab nõusolek ühiseid soove, isiklike piire ja vastastikust austust; see hõlmab enda soovide mõistmist, nende avatud edastamist ja vastutuse võtmist selgesõnalise nõusoleku saamise või andmise eest.

Peamised põhimõtted:

- Nõusoleku võib anda sõnade või tegudega, kui need sõnad või teod väljendavad selgesõnalist nõusolekut seksuaalseks tegevuseks.
- Vaikimine või vastupanu puudumine ei tähenda iseenesest nõusolekut.

- Nõusoleku määratlus ei sõltu osaleja soost, seksuaalsest sättumusest, soolisest identiteedist või soolisest eneseväljendusest.

Nõusolek on seotud ka seadustega: igas riigis on seadused, mis määravad kindlaks, kes võib anda nõusoleku ja kes mitte. Inimesed, kes on purjus, narkootikumide või alkoholi mõju all või minestanud, ei saa seksiga nõustuda. On ka seadusi, mis kaitsevad alaealisi (alla 18-aastaseid inimesi) selle eest, et neid ei sunnitaks seksima kellegi endast palju vanemaga. Me räägime "**seksuaalse nõusoleku vanusest**", et viidata sellele, kui vana peab inimene olema, et teda saaks seaduslikult pidada võimeliseks seksuaalset nõusolekut andma – enne seda vanust võivad seksuaalsesse tegevusse kaasatud täiskasvanuid oodata tõsised õiguslikud tagajärjed, sealhulgas vangistus ja registreerimine seksuaalkurjategijana.

Nõusoleku vanus partnerriikides (World Population Review, 2024):

Itaalia	Kreeka	Prantsusmaa	Eesti	Mehhiko	Argentina	Guyana	Martinique
14	15	15	15	18	18	16	16

Paljudes ühiskondades ei ole nõusoleku andmise tavad patriarhaalsete väärtuste ja soolise ebavõrdsuse tõttu väga "loomulikud": "ei" ütlemist ei julgustata ega normaliseerita alati.

Näiteid vägistamiskultuuri kohta:

- Ohvri süüdistamine ("Ta ise tahtis!")
- Trivialiseeritud suhtumine seksuaalvägivalda ("Poisid on poisid!").
- Seksuaalteemalised naljad
- Seksuaalse ahistamise sallimine
- Alusetute vägistamissüüdistuste statistika suurendamine
- Ohvri riietuse, vaimse seisundi, motiivide ja ajaloo avalik uurimine
- Sooline vägivald filmis ja televisioonis
- "Mehelikkuse" määratlemine domineerimise ja seksuaalse agressiivsuse kaudu
- "Naiselikkuse" määratlemine alistumise ja seksuaalse passiivsuse kaudu
- Surve meestele, et nad saaksid "punkte".
- Surve naistele, et nad ei tunduksid "külmad".
- Eeldamine, et vägistatakse ainult liiderlikke naisi.
- Eeldamine, et mehi ei vägistata või vägistatakse ainult "nõrku" mehi
- Vägistamissüüdistuste tõsiselt võtmisest keeldumine
- Naiste harimine, kuidas vältida vägistamist
- Pealetükkiva tähelepanu (stalking) ja muude suhtevägivalla tunnuste romantiseerimine
- Rünnakud kallaletungist teatanud ohvri iseloomu ja usaldusväärsuse vastu
- Reklaam, muusika ja meedia, mis objektiveerivad naisi ja vaatlevad neid kui seksuaalseid objekte.
- Tänavahäirimine ja catcalling
- Alandavate väljendite kasutamine
- Soopõhised sotsiaalsed seksuaalsed ootused/stsenaariumid, nt ootus, et mehed peaksid alati tahtma seksuaalset suhtlemist ja neil ei ole valikut mitte olla huvitatud

VÄGISTAMISE MÜÜDID... PURUSTAMINE!

MÜÜT #1

“Vägistamine/seksuaalrännakud toimuvad ainult võõraste poolt pimedatel alleedel”

Me teame, et peaaegu kõik (92%) ellujäänud teavad või suudavad oma vägivallatseja tuvastada (Kingi & Jordan, 2009).

MÜÜT #2

“Vägistamine/seksuaalrännak on ühekordne traumaatiline juhtum”

Kingi & Jordani (2009) uuringus leiti, et 75-st ellujäänust vaid 11 isikut koges täiskasvanueas vaid ühte seksuaalvägivallajuhtumit, 85% ohvritest teatas, et neid on seksuaalselt rännatud mitu korda.

MÜÜT #3

“Ohvrid teatavad seksuaalsest rännakust alati politseile”

Enamik ohvreid ei teavita õiguskaitseasutusi, sest nad kardavad hukkamõistu, tagajärgi, usaldamatust ja häbi.

MÜÜT #4

“Seksuaalse rännaku valesüüdistused on tavalised”

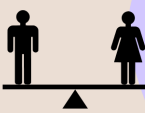
Enamik seksuaalse vägivalla süüdistusi on tõesed. Uuringud näitavad, et ainult umbes 8% vägistamissüüdistustest on valed (Naisküsimuste ministeerium, 2009). Seetõttu on väga oluline uskuda inimest, kui ta ütleb, et on langenud seksuaalse vägivalla ohvriks.

MÜÜT #5

“Kui inimene joob alkoholi, flirdib, kannab lühikest seelikut või kleiti või kõnnib öösel üksi, siis on see kutse seksuaalseks rännakuks”

Mitte miski ei saa olla kutse seksuaalsele vägivallale. Inimestel on õigus juua alkoholi, flirtida, kanda, mida iganes nad tahavad, kõndida öösel üksi - ja seejuures kogeda turvalisust.

MÜÜT #6

“Seksuaalvägivald toimub ainult naistega”

Kuigi enamik seksuaalvägivalla ohvritest on naised (iga viies alla 16-aastane), on iga kümnes mees enne 16-aastaseks saamist samuti langenud seksuaalvägivalla ohvriks (Clarke, 2015) ja iga teine transseksuaalidest satub elu jooksul vähemalt korra seksuaalse rännaku ohvriks (Forge, 2005).

3.5 Millised on soolise vägivalla tagajärjed?

Sooline vägivald võib põhjustada kurnava ja pikaajalise trauma, mis omakorda mõjutab inimese füüsilist ja psühholoogilist tervist, toob sageli kaasa psühhosotsiaalseid probleeme ning mõjutab tugevalt inimese turvatunnet ja kindlustunnet.

Füüsilised vigastused, krooniline valu, somaatilised kaebused, halvatus, invaliidsus, söömishäired, unehäired, infektsioonid (sealhulgas suguhaigused ja HIV), soovimatu rasedus, rasedustüsistused, menstruatsiooni- ja günekoloogilised häired ning uimastite kuritarvitamine on kõige sagedasemad soolise vägivalla tagajärjed füüsilise tervise jaoks. Kõige raskemad tagajärjed on surm (kas tapmise või enesetapu tõttu), emade suremus, imikute suremus ja AIDSiga seotud suremus.

Soolise vägivalla nähtamatul traumal on sügav mõju **psühholoogilisele tervisele**, mis on sageli sama tõsine, kui mitte veel halvem kui füüsilised tagajärjed. Nende mõjude hulka võivad kuuluda krooniline ärevus, depressioon, psüühilised haigused, traumajärgne stressihäire, enesevihakamine, enesesüüdistamine, jõuetus, tunne, et inimene kaotab kontrolli oma elu üle, madal enesehinnang, enesetapumõtted ja suitsiidne käitumine. Enesehinnangule avaldatava mõju tõttu võivad ohvrid tulevikus suhetes korrata ohvrimudelit, mis tähendab, et nad satuvad korduva väärkohtlemise tsüklisse. Kõige märgatavam mõju psühholoogilisele tervisele on seotud turvalisuse ja kaitstuse tunde kadumisega. Soolise vägivalla ohvrid teatavad, et nad tunnevad end ebakindlalt, ebaturvaliselt, hirmunud ja kaitsetult.

Lõpuks, **sotsiaalmajanduslikud tagajärjed**, nagu ohvri süüdistamine, isoleerimine, tõrjutus ja häbimärgistamine, mõjutavad oluliselt soolise vägivalda ohvreid ja kannatanuid. Sotsiaalse häbimärgistamise hirmu tõttu väldivad paljud GBV ohvrid sellest teatamist või ei soovi abi otsida. Sotsiaalne häbimärgistamine/tõrjumine ei põhjusta mitte ainult täiendavat emotsionaalset kahju (sealhulgas häbi, enesevihakamine ja depressioon), vaid suurendab ka ellujäänute haavatavust edasise vägivalda ja ärakasutamise suhtes. See omakorda suurendab vaesusriski, mis on jällegi täiendav haavatavus väärkohtlemise suhtes (IPPF, 2021).

Süüdistav suhtumine ohvrise kajastub ka avalikes institutsioonides (nagu politsei, kohtusüsteem, tervishoid ja haridus), mis võivad keelduda teenuste osutamisest või ei suuda kaitsta inimesi, kes kogevad soolist vägivalda. Kui institutsioonid ei arvesta kohese hoolduse, kaitse, väärkuse ja austuse vajadusega, võib see põhjustada edasist kahju ja traumatiseerimist hilinenud hoolduse või hoolimatu käitumise kaudu. Ühiskondlik hoiak vägivalda kogenud isiku süüdistamise suhtes kajastub ka kohtutes. Paljud seksuaalse ja soolise võrdõiguslikkusega seotud õigusrikkumised vaikitakse maha või määratakse kerged karistused. Mõnes riigis kujutab vägivalda all kannatanud inimestele määratud karistus endast ohvri õiguste ja vabaduste täiendavat rikkumist, näiteks sundabieli puhul. Ohvritele tekitatud emotsionaalset kahju suurendab asjaolu, et nende vägivallatsejat ei mõisteta süüdi (IPPF, 2021).

3.6 Kuidas saab soolist vägivalda dekonstrueerida?

Harjutuse näited:

https://www.strath.ac.uk/media/1newwebsite/departmentsubject/socialwork/documents/eshe/7-Scripted_Roleplays.pdf

<https://esther-company.com/a-role-play-exercise-in-gaslighting-a-psychological-abuse-tactic>

Kahjulike käitumisviiside ja uskumuste tagasilükkamise keskmes on sügavalt juurdunud sotsiaalsete struktuuride lammutamine, mis soodustavad soolist vägivalda. See tähendab, et tuleb vaidlustada ja lammutada need asjad, mis on meie mõtlemises sügavalt juurdunud ja mis tuleb hävitada enne uute ideede või uskumuste omaks võtmist. Näiteks patriarhaat, toksiline maskuliinsus ja jäigad soolised stereotüübid ei ole lihtsalt abstraktsed mõisted; need on võimsad jõud, mis kujundavad meie hoiakuid, käitumist ja sotsiaalseid norme.

Sammud halbade harjumuste ja normide ületamiseks.

1. **Teadvustage oma sotsiaalseid hoiakuid:** oluline on mõista, et paljud arusaamad soorollidest, nõusolekust ja seksuaalsest vägivallast on sotsiaalselt konstrueeritud. Vägistamiskultuuri toetavad ühiskondlikud normid, mis erotiseerivad meeste üleolekut ja naiste alistumist.
2. **Õppige end ja suurendage teadlikkust:** esimene samm muutuste suunas on mõista nende seksistlike tavade päritolu ja tagajärgi. Põhjalik seksuaalharidus, mis käsitleb selliseid mõisteid nagu sooline võrdõiguslikkus, nõusolek ja austus, võib ületada juurdunud uskumusi. Koolid, töökohad ja kogukonnaorganisatsioonid peaksid pakkuma ressursse ja koolitusi teadlikkuse tõstmiseks.
3. **Kriitiline meediatarbimine:** meedial on oluline roll avalikkuse hoiakute kujundamisel. Kriitilise meediakirjaoskuse arendamine aitab inimestel ära tunda ja vaidlustada seksistlikke kuvandeid ja narratiive.

4. **Tuntud stereotüüpide vaidlustamine:** Igapäevases elus – olgu see siis vestluses, meedias või töökohal – soostereotüüpide aktiivne vaidlustamine ja nendega silmitsi seismine aitab kahjulikke norme murda. Kõigi sugude mitmekesise ja mitmekülgse kujutamise julgustamine soodustab kaasavat arusaamist inimese identiteedist ja potentsiaalidest.
5. **Nõusoleku ja tervete suhete edendamine:** nõusoleku, suhtlemise ja vastastikuse austuse põhimõtete õppimine ja praktiseerimine suhetes on väga oluline. See hõlmab ka arusaamist, et nõusolek peab olema püsiv ja selle võib igal ajal tagasi võtta.
6. **Ohvrite ja ellujäänute toetamine ning muutuste edendamine:** soolise ja seksuaalse vägivalda ohvrite ja ellujäänute toetamine ning võitlus süsteemsete muutuste eest, näiteks tervikliku seksuaalhariduse, tugeva õiguskaitse ja kättesaadavate tugiteenuste eest.
7. **Kurjategijate kaasamine:** Oluline on kaasata süüdlased vestlusesse seksismist, toksilisest maskuliinsusest ja soolisest võrdõiguslikkusest. Julgustage neid mõtlema oma käitumise üle ja saama liitlasteks soolise võrdõiguslikkuse edendamisel.

Võimestamine valikute kaudu: soolise vägivalda ohvrite toetamine hõlmab nende valikuvõime taastamist. See hõlmab otsuseid abi otsimise, süüdistuse esitamise ja oma elu taastamise kohta. Võimestamine toimub siis, kui ohvrid saavad juurdepääsu ressurssidele, kaitsele ja tugisüsteemidele, mis suurendavad nende kontrolli oma elu üle.

Kannatanukeskne lähenemisviis: Kannatanukeskne lähenemisviis seab esikohale soolist vägivalda kogunud isikute vajadused, õigused ja kogemused. See eeldab, et neid inimesi tuleb kohelda austusega ja anda neile võimalus teha ise teadlikke otsuseid oma taastumise kohta. See lähenemisviis rõhutab konfidentsiaalsust, traumateadlikku ja hinnanguvaba toetust.

Taasohvrustamine: Taasohvrustamine leiab aset siis, kui soolise vägivalda ohvrid saavad täiendava trauma, sageli just nende süsteemide kaudu, mis on loodud neid aitama. See võib juhtuda suhtlemisel õiguskaitseorganite, kohtumenetluses või sotsiaalteenistuses, kus ohvrid võivad kokku puutuda usaldamatuse, eitamise või hoolimatusega. Taasohvrustamine hõlmab ka ohvrite korduvat küsitlemist, invasiivseid menetlusi või sunnib neid ilma piisava toetuseta oma vägivaldase vastu astuma.

Taasohvrustamise vältimine: Taasohvrustamise vältimiseks peavad teenust osutavad asutused võtma kasutusele traumateadliku lähenemisviisi ja vältima ohvrite uuesti traumeerimist nende suhtlemisel süsteemiga. See hõlmab töötajate koolitust, kuidas käsitleda juhtumeid tundlikult, anda selget teavet ja austada kannatanute autonoomiat igas etapis. Õigluse saavutamine on oluline, kuid see ei tohiks toimuda kannatanu vaimse ja emotsionaalse tervise arvelt.

Inimkaubandus ja salakaubandus

Inimkaubandus: Inimkaubandus on inimõiguste raske rikkumine, mis hõlmab inimeste ärakasutamist jõu, pettuse või sunniviisilise tegevuse abil näiteks sunniviisilise töö, seksuaalse ekspluateerimise või sunniviisilise orjuse eesmärgil. Soolise vägivalda kontekstis satuvad ohvrid kuritarvitamise ja ärakasutamise olukorda, millest on raske pääseda.

Salakaubavedu: **salakaubavedu** seevastu hõlmab inimeste ebaseaduslikku vedu üle piiri, tavaliselt nende nõusolekul ja tasu eest. Erinevalt inimkaubandusest on salakaubavedu pigem riigi kui üksikisiku vastu suunatud kuritegu, kuna selle eesmärk on rikkuda immigratsiooniseadusi. Siiski võib salakaubavedu viia soolise vägivaldani, kus salakaubavedajad kasutavad haavatavaid inimesi ära, seades nad ohtlikesse tingimustesse, allutades väärkohtlemisele ja võimalikule inimkaubandusele.

Seos soolise vägivallega: inimkaubandus ja salakaubavedu võivad ristuda soolise vägivallega. Inimkaubanduse ohvreid kuritarvitatakse ja ekspluateeritakse sageli, eriti seksikaubanduse puhul. Inimestel, eriti naistel ja tüdrukutel, kes kasutavad salakaubitsejaid, on suur oht langeda vägivalle ja ärakasutamise ohvriks reisi ajal ja pärast reisi, nad võivad langeda inimkaubitsejate ohvriks või salakaubavedajate väärkohtlemise ohvriks.

Eksperimentaalne lähenemine õppimisele on

- **Kogemus** (konkreetne kogemus): Õppimine algab siis, kui õppija kasutab tundeid ja taju, et osaleda selles, mis toimub praegu.
- **Refleksioon** (refleksiivne vaatlus): Pärast kogemust õpilane mõtiskleb toimunu üle ja seostab tundeid kogemusega seotud mõtetega.
- **Mõtlemine** (abstraktne kontseptualiseerimine): Õppija mõtiskleb, et jõuda järeldusteni ja sõnastada teooriaid, mõisteid või üldpõhimõtteid, mida saab hiljem testida.
- **Tegevus** (aktiivne katsetamine): Õppija katsetab teooriat ja rakendab õpitut, et saada tagasisidet ja luua järgmine kogemus (Institute for Experiential Learning, 2023).

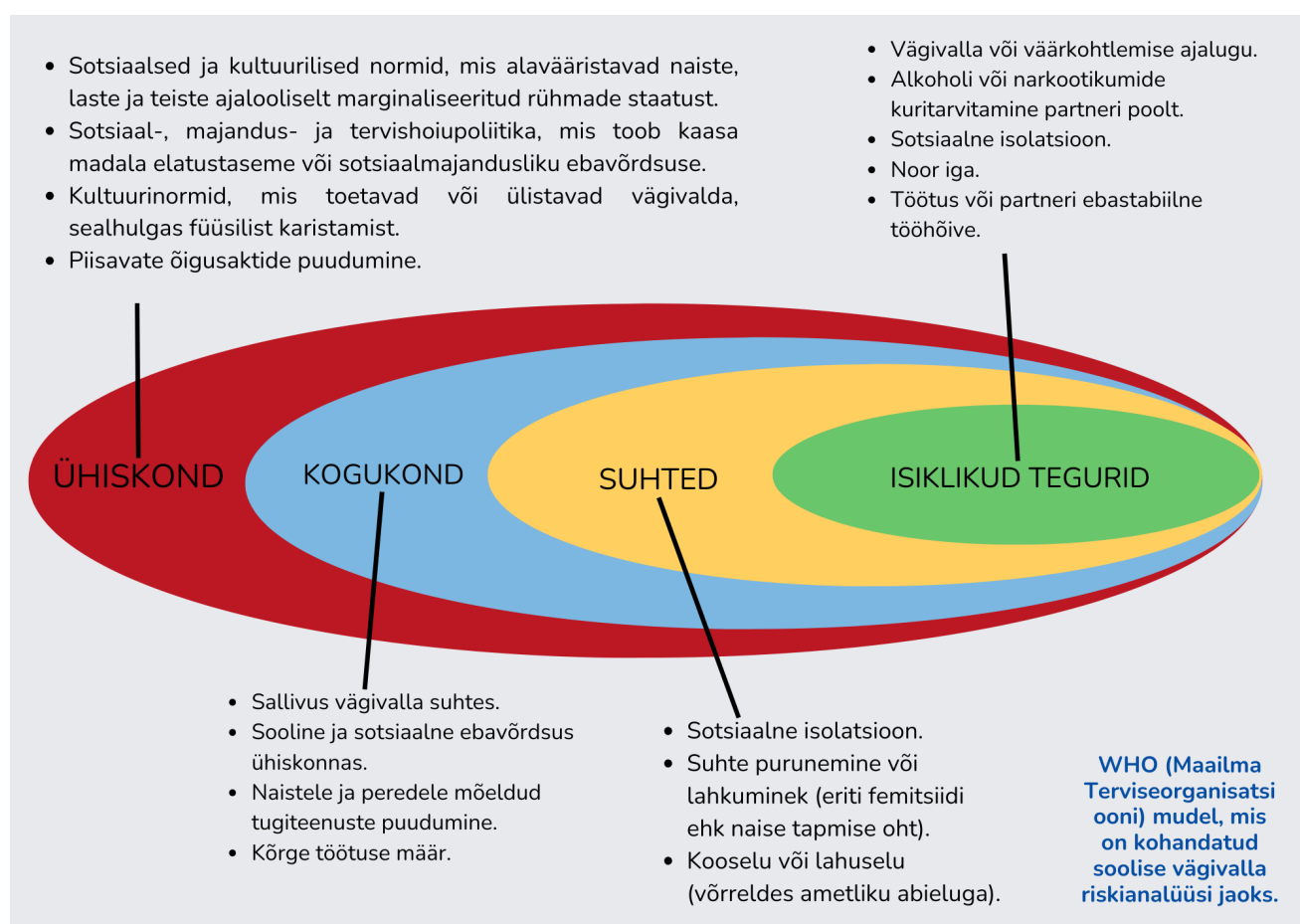
PEDAGOOGIDE ROLL JA PRAKTIILISED VAHENDID

4. PEDAGOOGIDE ROLL JA PRAKTILISED VAHENDID

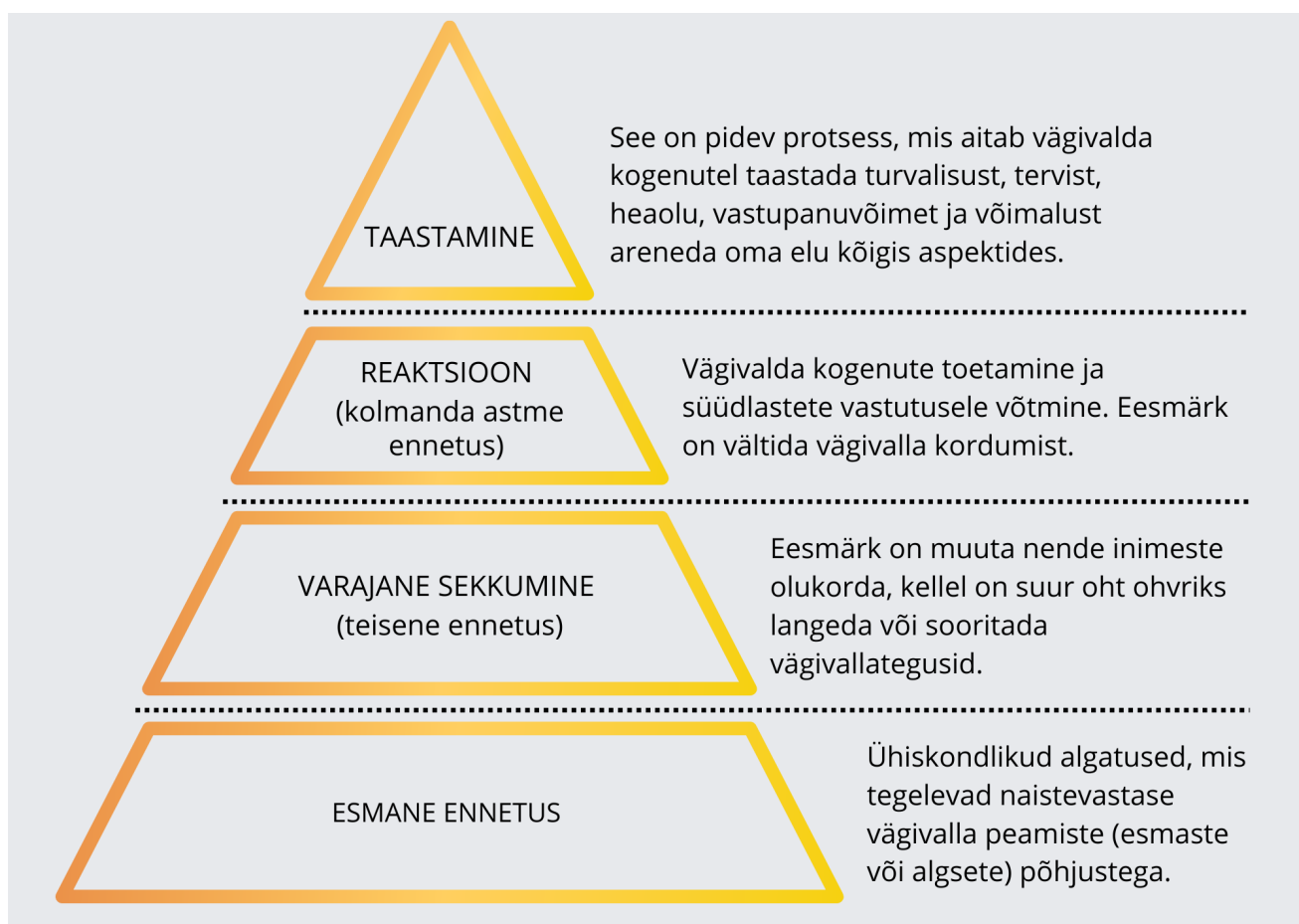
4.1. Pedagoogide roll – terviklik lähenemine soolise vägivalla ennetamisele

Pedagoogidel on oluline roll soolise vägivalla vastu võitlemisel, luues **turvalise ja toetava keskkonna, mis edendab austust, võrdsust ja teadlikkust**. Selles kontekstis on pedagoogidena määratletud kõik inimesed, kes puutuvad kokku haavatavate naiste ja tüdrukutega, eelkõige seoses soolise vägivalla ja seksuaalse ärakasutamisega (Flood & Rowe, 2021).

Sotsiaal-ökoloogiline mudel näitab, kuidas eri tasandite erinevad tegurid mõjutavad üksteist ning kujundavad inimeste käitumist ja ühiskonnas aktsepteeritud norme. (UN Women, 2010). See näitab struktuuride, normide ja tavade vahelisi seoseid ühiskonna, süsteemi ja institutsioonide, organisatsiooni ja kogukonna, üksikisiku ja suhete tasandil. Mudel rõhutab asjaolu, et strateegiate väljatöötamine riskide vähendamiseks ja/või kõrvaldamiseks laiaulatusliku ennetusprogrammi abil nõuab **bioloogiliste, psühholoogiliste, sotsiaalsete, kultuuriliste, majanduslike ja poliitiliste tegurite keerulise koosmõju mõistmist**, mis muudab naiste ja tüdrukute vägivalla kogemise ja meeste vägivalla kasutamise tõenäolisemaks (ibidem).

Inimene on keeruline vastastikuste seostega struktuur, kus erinevad asjaolud ristuvad. See nõuab terviklikku lähenemist, mistõttu on oluline arvestada mitmete koostoimete tasanditega – mõnedega tuleb tegeleda ja teisi vältida.

Soolise vägivalla puhul on pedagoogidel võtmeroll ennetustegevuse tugevdamisel, kui nad analüüsivad oma tööd selle mudeli igal tasandil.

Selleks, et tõhusalt tegeleda soolise vägivallaga, on vaja terviklikku lähenemisviisi, mis hõlmab ennetustegevust, toetust ja taastumist ning edendab süsteemseid muutusi. See tähendab, et reageerimine soolisele vägivallale tuleb struktureerida eri etappideks sõltuvalt sihtrühmast ja (potentsiaalse) ohvri konkreetsest olukorrast. Alljärgnev püramiid näitab, kuidas GBVga tegelemine hõlmab erinevaid lähenemisviise sõltuvalt olukorrast (Haven Horizons, 2020).

4.2 Sekkumise tasemed

4.2.1 Esmane ennetus

Sekkumised, mille eesmärk on ennetada soolist vägivalda. Esmased sekkumised peaksid **tegelema algpõhjustega**, muutes tingimusi, mis kinnistavad soolist vägivalda. Selleks tuleb tegeleda võimu ebavõrdsusega, edendada soolist võrdõiguslikkust ja kaitsta inimõigusi (Euroopa Nõukogu noorteosakond, 2022). Ühiskondlikud programmid peaksid keskenduma inimeste harimisele soopõhiste normide kohta, kõigi sugupoolte mõjuvõimu suurendamisele ja tervislike suhete edendamisele. Näiteks saavad pedagoogid:

- Kaasata õigusrikkujad selliste programmide väljatöötamisse ja arendamisse, mis edendavad positiivseid norme ja käitumisviise, et luua lugupidavaid, õiglasi ja stabiilseid vägivallatuid kogukondi.
- Töötada välja ja rakendada sekkumismeetmeid, et muuta kahjulikke sotsiaalseid soolisi norme ja tavaid jätkusuutlike haridusalgatuste kaudu.
- Koostöö kohalike kogukondadega, et tõsta teadlikkust soolisest vägivallast ja olemasolevatest ressurssidest.
- Selgitada juristidele ohvrikeskse ja traumateadliku õiguspraktika tähtsust, et vältida taasohvristamist.
- Võidelda tugevamate seaduste ja poliitika eest, mis kaitsevad inimesi soolise vägivalla eest.

4.2.2 Teisene ennetus

Need on meetmed, mida tuntakse ka varajase sekkumise nime all ja mille eesmärk on vähendada soolise vägivalla ohtu. Teisese ennetuse eesmärk on vähendada riske, rakendades kogukondades GBV ennetusmeetmeid. See hõlmab teadlikkuse tõstmist, inimeste harimist soolise vägivalla osas ja turvalise ruumi loomist haavatavate inimeste jaoks. See lähenemisviis keskendub **viivitamatule tegutsemisele**, et vähendada GBV tõenäosust ja mõju, rakendada ennetustegevusi ja luua turvalisem keskkond, et kaitsta inimesi ohvriks langemise eest. Näiteks saavad haridustöötajad:

- Korraldada seminare ja õpikodasid, et harida noori soolise vägivalla ja selle tagajärgede osas.
- Lisada kooli õppekavasse tunde soolise võrdõiglikkuse, tervislike suhete ja nõusoleku kohta.
- Pakkuda õiguskaitseametnikele erikoolitust selle kohta, kuidas tundlikult ja professionaalselt käsitleda isikuvastase vägivalla juhtumeid, vältides sekundaarset ohvristamist.
- Koolitada tervishoiutöötajaid, et nad suudaksid soolist vägivalda tuvastada ja sellele tundlikult reageerida.

4.2.3 Kolmanda astme ennetus- või reageerimismeetmed

Sekkumised, mis tegelevad soolise vägivalla tagajärgedega pärast selle toimumist. Kolmanda tasandi ennetus on **ohvrite ja kannatanute toetamine**, pakkudes neile juurdepääsu kannatanutele mõeldud traumateadlikele teenustele. See hõlmab arstiabi, psühholoogilist tuge, õigusabi ja sotsiaalteenuseid. Näiteks võivad haridustöötajad:

- Teha koostööd kogukondadega, et töötada välja kontekstitundlikud teavitustegevused ja sõnumid.
- Teavitada kogukondi olemasolevatest eriteenustest turvaliselt ja kontekstile sobival viisil ning luua ohvrite/kannatanute jaoks konfidentsiaalsed süsteemid, mille kaudu nad saavad teatada soolisest vägivallast.
- Tugirühmade ja nõustamisteenuste loomine inimestele, keda on mõjutanud sooline vägivald.
- Luua õiguskaitseasutustes spetsiaalsed allüksused, et pakkuda tuge ja nõustamist soolise vägivalla ohvritele/kannatanutele.
- Tagada õigeaegne ja tõhus reageerimine vägivallajuhtumitele, seades ohvrite/kannatanute turvalisuse ja heaolu esikohale.
- Pakkuda nõustamist ja psühholoogilist tuge, et aidata ohvritel/kannatanutel traumaga toime tulla.
- Pakkuda igakülgeid tugiteenuseid, sealhulgas toetada kohalikke võrgustikke, mis pakuvad muuhulgas peavarju või rahalist abi soolise vägivalla ohvritele.

4.2.4 Taastamine

Püüeldes taastumise poole ja järgides ohvrikeskset lähenemisviisi, peaksid pedagoogid alati meeles pidama sotsiaalset ja kultuurilist konteksti, millest nad pärit on. Teisisõnu on kannatanute ja ohvritega töötamisel väga oluline järgida terviklikku meetodit ning mitte eraldada aspekte, mis iseloomustavad mitte ainult nende traumasid, vaid ka kogu nende elukogemust (Sinko et al., 2021). Kannatanute seisukohast ei ole paranemine lineaarne protsess ja nõuab aktiivset lähenemist ja kaasamist koos trauma ja eneseteadvuse integreerimisega, saavutades ja visualiseerides samal ajal tulevikueesmärgi. Seega võib paranemist pärast GBV-d määratleda kui protsessi, mille käigus inimene püüab aktiivselt leida heaolu, integreerides oma GBV-kogemuse oma identiteeti ja liikudes tuleviku suunas, kus tema trauma ei piira tema võimet suhelda teistega ja realiseerida oma eesmärgi ja püüdlusi (ibid.). Sel moel, edendades eneseteadlikkust ja refleksiooni narratiivi võimestamise ja enese avamise kaudu, võivad osalejad saada teadmisi, mis võimaldavad neil end valitseda ja otsustada abi otsida (Sinko & Arnault, 2019).

4.3 Soolise seksuaalse vägivalda ennetamiseks kasutatavad meetodid

Ohvri süüdistamise hoiakud ilmnevad ka politseis, kohtusüsteemis, tervishoius ja hariduses. Nad võivad keelduda teenuste osutamisest või ei suuda kaitsta inimesi, kes kogevad soolist vägivalda. Kui institutsioonid ei arvesta kohese hoolduse, kaitse, vääriskuse ja austuse vajadusega, võib see põhjustada edasist kahju ja traumatiseerimist hilinenud hoolduse või hoolimatu käitumise kaudu. Ühiskondlik hoiak vägivalda kogunud isiku süüdistamise suhtes ilmneb ka kohtus. Paljud seksuaalse ja soolise võrdõiguslikkusega seotud õigusrikkumised vaetakse maha või määratakse kerged karistused. Mõnes riigis kujutab vägivalda all kannatanud inimestele määratud karistus endast ohvri õiguste ja vabaduste täiendavat rikkumist, näiteks sundabieli puhul. Ohvritele tekitatud emotsionaalset kahju suurendab asjaolu, et vägivaldset ei mõisteta süüdi (IPPF, 2021).

Ennetusmeetmete kavandamisel julgustatakse pedagooge kasutama mitmesuguseid mitteformaalse ja formaalse hariduse meetodeid, võttes kasutusele **kogemusliku õppe lähenemisviisi** (Institute for Experiential Learning, 2023; Flood & Rowe, 2021; Euroopa Nõukogu noorteosakond, 2022), et mõista soolise vägivalda tagajärgi, arendades samas empaatiavõimet ja kriitilise mõtlemise oskust.

- **Temaatilised uuringud ja tegeliku elu stsenaariumid:** Konkreetsete näidete ja tegeliku elu stsenaariumide analüüs aitab osalejatel mõista soolise vägivalda keerukust ja sellega seotud erinevaid tegureid.
- **Kunstipõhised meetodid:** Kunst, draama ja lood võivad olla võimsad vahendid soolise vägivaldaga seotud küsimuste uurimiseks. Need meetodid soodustavad loovust ja eneseväljendust, hõlbustades arutelu tundlike teemade üle.
- **Rollimängud:** Rollimängud võivad aidata arendada empaatiat ja erinevate seisukohtade mõistmist. See meetod on eriti tõhus konfliktide lahendamise ja suhtlemisoskuste õpetamisel.
- **Rühmadiskussioonid ja arutelud:** Avatud arutelud või struktureeritud arutelud võimaldavad osalejatel väljendada oma arvamusi, vaidlustada eeldusi ja kaaluda eri vaatenurki soolise vägivalda teemadel.
- **Interaktiivne jutustamine:** tegelike või väljamõeldud lugude kasutamine, et kaasata osalejad soolise vägivalda emotsionaalsete ja psühholoogiliste tagajärgede uurimisse. Seda võib kombineerida aruteluga, et avastada teemasid ja õppetunde.

- **Ajurünnaku meetodid:** Need tegevused aitavad osalejatel ideid visuaalselt organiseerida ja tuvastada seoseid soolise vägivalla eri aspektide vahel.
- **Päeviku pidamine ja refleksiivne kirjutamine:** Osalejate julgustamine, et nad kirjutaksid oma mõtetest, tunnetest ja kogemustest seoses soolise vägivallaga võib edendada isiklikku mõtlemist ja arengut, aidates töödelda keerulisi emotsioone.
- **Filmide näitamine ja meediaanalüüs:** Dokumentaalfilmide, filmide või videoklippide kasutamine, et stimuleerida arutelu ja kriitilist mõtlemist soolise vägivalla kujutamise ja mõju üle ühiskonnas.
- **Arutelud ekspertidega:** Erinevate valdkondade (nt psühholoogia, õigus, sotsiaaltöö) ekspertide kutsumine, kes arutavad osalejatega GBV teemasid, võimaldades erinevaid vaatenurki ja soodustades informeeritud dialoogi.
- **Väljasõidud ja kogukonna kaasamine:** Külastused varjupaikadesse, nõustamiskeskustesse või kogukonnapõhistesse organisatsioonidesse, mis tegelevad soolise vägivallaga, võimaldades osalejatel jälgida ja osaleda tegelikes jõupingutustes, mis on suunatud soolise vägivalla vastu võitlemisele.
- **Playback-teater:** osalejad jagavad lugusid isiklikest kogemustest seoses soolise vägivallaga, mida teised rühмалиikmed seejärel ette mängivad. See meetod aitab käsitleda emotsioone ja soodustab empaatiat.

4.4 Mida teha ja mida mitte teha?

Pedagoogid peavad olema koolitatud, et reageerida soolise vägivalla kohta esitatud teadetele turvaliselt ja asjakohaselt. See hõlmab koheselt, asjakohaselt ja empaatiliselt reageerimist, kui keegi teatab vägivallast.

Kuidas te reageerida, kui keegi ütleb teile, et ta on kogenud soolist vägivalda? (CARE, 2022; UNHCR, n.d.).

Mida teha?	Mida mitte teha?
• Väljendage sobivat mõistmist ja toetust nende avameelsuse suhtes. • Tutvuge oma riigi kohustuslike aruandlusnõuetega • Küsige, kas nad soovivad teavet: kui nad ütlevad jah, andke neile teavet asjakohaste teenuste kohta. Kui nad ütlevad "ei", siis austage nende otsust. • Austage isiku eraelu puutumatust ja konfidentsiaalsust. Püüdke leida vestluseks privaatne koht, kus inimest ei saa näha ega kuulda. Kinnitage talle, et austate tema privaatsust ja konfidentsiaalsust. • Privaatne ruum suhtlemiseks • Küsige, kas nad sooviksid teavet. Veenduge, et seda tehakse taktitundeliselt ja lugupidavalt. ○ Anda suulist ja/või kirjalikku teavet juriidiliste ja inimõiguste kohta. ○ Selgitage, mida teenistused saavad ja mida ei saa teha ning millised võimalused on ohvritele/kannatanutele kättesaadavad. • Selgitage, et abi võib anda ka tulevikus • Austage inimeste õigust teha oma otsused ise. • Tunnistage oma eelarvamusi ja eeldusi ja heitke need kõrvale. • Arvestage kultuurilisi, ealisi ja soolisi eripärasid ning olge teadlik puudest ja vaimse tervise häiretest.	• Mõista inimeste tegude või tunnete üle kohut • Anda nõu, võrrelda teistega või arvata, et teate, mis on parim. • Püüda vahendada, valida pool või leida lahendus koos kahju tekitanud isikuga. • Kasutada abistajana oma suhteid. • Küsida raha või soodustusi küsimine, et neid aidata. ○ Anda valelubadusi või valeinfot. ○ Aidata inimesi vägisi. • Survestada inimesi, et nad räägiks teile oma loo, või esitada suunavaid küsimusi. • Jagada inimese lugu teistega ja anda kellelegi teavet juhtunu või isiku kohta, välja arvatud juhul, kui teil on kannatanu nõusolek.

Mida tuleb arvestada ennetusprogrammide väljatöötamisel koos kogukondadega?

Mida teha?

- Kaasata õigusrikkujad soolise vägivalda ennetusmeetmetesse, et vastustada kahjulikke soolisi norme ja käitumisviise.
- Julgustada kogukonna liikmeid osalema soolise vägivalda ennetusprogrammide väljatöötamisel ja rakendamisel.
- Viia läbi korrapäraseid koolitusi kogukonna juhtidele, pedagoogidele ja teenusepakujatele soolise vägivalda ja sellele reageerimise teemal.
- Võtta kasutusele inimõiguste alase hariduse (HRE) raamistik [29]: tunnistades sooist vägivalda kui inimõiguste rikkumist, rõhutab pedagoog inimõiguste alase hariduse (HRE) tähtsust isiklike ja ühiskondlike muutuste edendamise vahendina.
- Soodustada kaasavat ja aktiivset lähenemisviisi osalejate poolt, tagades, et kõik hääled võetakse kuulda ja neid arvestatakse. Õpetajaid julgustatakse kasutama osalejate teadmisi, arvamusi ja kogemusi aluseks uute ideede ühisel uurimisel, sidudes need universaalsete inimõiguste teemaga.

Mida mitte teha?

- Tugevdada programmides soolisi stereotüüpe ja kahjulikke norme.
- Välja jätta võtmerühmi; tagada, et programmid oleksid kaasavad, käsitleksid marginaliseeritud rühmade vajadusi ja kasutaksid valdkondade vahelist lähenemisviisi.
- Eirata kogukonna tagasisidet ja jätta kogukonna liikmed algatuste lõplikku väljatöötamisse kaasamata.
- Eeldada, et lähenemine on kõigi jaoks ühesugune.

4.5 Tööriistad õpetajatele

Saadaval on palju vahendeid ja ressursse, alates pedagoogidele mõeldud materjalidest kuni sekkumis- ja tugifaaside materjalideni, mis kõik on suunatud pedagoogide kvalifikatsiooni tõstmisele. Alljärgnev tabel on lühijuhend, milles kirjeldatakse iga ressursi sihtrühma, keelt, allikat ja avaldamisaastat, et haridustöötajatel oleks lihtsam valida oma osalejate vajadustele kõige paremini vastavad vahendid. Roosa värvusega lahtrid on mõeldud sekkumise ja ennetamise jaoks ning rohelise värvusega lahtrid taastumise ja ohvrite toetamise jaoks.

Soolise võrdõiguslikkuse küsimused – juhend noorte vastu suunatud soolise vägivalda vastu võitlemiseks

Abimaterjal pakub tegevusi, mille eesmärk on mõista soorolle, võimudünaamikat ja soolise vägivalda mõju. See sisaldab töötubasid, arutelusid ja interaktiivseid harjutusi.

[Vt 2. peatükk Tegevused sooküsimuste ja soolise vägivalda probleemide käsitlemiseks noortega.](#)

Sihtrühm: Noorsootöötajad, hooldajad ja õpetajad.

Keel: EN, FR, HU

Allikas: Euroopa Nõukogu

Viide

Aasta: 2019

LOVE ACT õppematerjalid

Projekt LoveAct on välja töötanud järgmised suunised, et vähendada soopõhise ja teismeliste kohtinguvägivalla ohtu, andes teismeliste, vanematele ja pedagoogidele teadmisi ja pädevusi igakülgse seksuaalhariduse (CSE) valdkonnas.

Käsiraamatud keskenduvad järgmistele teemamoodulitele: suhted, sugu, sooline seksuaalvägivald, seksuaaltervis, kultuur ja puue.

[Vt dokumenti "Tegevusleht".](#)

Sihtrühm: Noorsootöötajad, hooldajad, õpetajad ja noored (12–18-aastased)

Keel: EN, IT, FR, LT, EL, ES

Allikas: LOVE ACT EU-funded project [Link](#)

The Gender Talk EU: [The Gender Talk EU](#)

Aasta: 2024

Teenuseosutajate soolised pädevused naiste ja tüdrukutevastase vägivallaga võitlemiseks Kariibi mere piirkonnas

12-leheküljeline praktiline juhend sooliste pädevuste kohta, mida tervishoiutöötajad, politseiametnikud, haridustöötajad ja sotsiaaltöötajad peavad arendama, et võidelda naiste ja tüdrukutevastase vägivallaga.

[Tegevusi ei ole ette nähtud.](#)

Sihtrühm: Pedagoogid, tervishoiutöötajad, politsei sotsiaaltöötajad.

Keel: EN

Allikas: UNICEFi [link](#)

Aasta: 2023

Spotlight Initiative naiste ja tüdrukute vastu suunatud vägivalla lõpetamiseks

Algatus, mille eesmärk on lõpetada naistevastane vägivald kogu maailmas, pakub ressursse ja vahendeid hariduse ja propageerimise toetamiseks.

[Õppekeskuses](#) leidub [mitmesuquseid vahendeid.](#)

Sihtrühm: Pedagoogid, poliitikud ja aktivistid

Keel: EN

Allikas: [Viide](#)

Aasta: Kogu aeg

Taskuformaadis visuaalne juhend soolisest vägivallast. Juhend koolitajatele. Abimaterjal juhtivatele koolitajatele.

Juhendajaile mõeldud abimaterjal, mis võimaldab neil koolitada mitte-spetsialistidest GBV praktikuid [visuaalse GBV taskuformaadis juhendi kasutamiseks](#) ja asjakohaseks reageerimiseks GBV süüdistustele piirkondades, kus puudub GBV tugi.

Sihtrühm: Koolitajad, pedagoogid, GBVga mitteseotud erialade osalejad

Keel: EN

Allikas: [Viide](#)

Aasta: 2023

Kompass – Juhend inimõiguste alase hariduse andmiseks noortele

See abimaterjal sisaldab tegevusi, mis edendavad teadlikkuse tõstmist ja tegevusi erinevates inimõiguste küsimustes, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse ja soolise vägivalla valdkonnas. Tegevused ulatuvad rollimängudest arutelude ja grupiaruteludeni.

Sihtrühm: Noorsootöötajad, pedagoogid ja inimõiguste õpetajad

Keel: EN, FR, ES, RU

Allikas: Euroopa Nõukogu

Aasta: 2012

Naistevastase vägivalla lõpetamine: õppematerjal UN Women

Abimaterjal sisaldab tunniplaane, juhtumiuuringuid ja arutelujuhiseid. Tegevuste eesmärk on mõista soolise vägivalla põhjust, edendada soolist võrdõiguslikkust ja anda õpilastele võimalus tegutseda.

Sihtrühm: Pedagoogid, õpetajad ja noortejuhid

Keel: EN, ES, FR

Allikas: UN Women

Aasta: 2021

Tõuske: pedagoogi juhend võitluseks soolise vägivalla vastu

Käesolev juhend pakub praktilisi tegevusi, sealhulgas töötubasid, rühmaarutelusid ja projekte, mis edendavad soolist võrdõiguslikkust ja toetavad soolise vägivalla ohvreid.

Sihtrühm: Pedagoogid, õpetajad ja koolide administraatorid)

Keel: EN, ES

Allikas: Plan International

Aasta: 2020

VÄLJAKUTSED: reageerimine soolise vägivalla vastase võitluse väljakutsele humanitaarkriisi olukordades

Käesolev juhend pakub erinevaid mooduleid koolitajatele, et valmistada naisi ette GBV avalikustamiseks ja pakkuda GBV kogenutele vajalikku tuge GBV ajal ja pärast seda. Juhendis keskendutakse ka GBV kogenud isikute järelhooldusele ja teadlikkuse tõstmise viisidele.

Sihtrühm: Õpetajad, meditsiinitöötajad

Keel: EN, FR

Allikas: Inimõiguste, soolise võrdõiguslikkuse ja rände keskus, Washingtoni Ülikooli rahvatervise instituut

[Viide](#)

Aasta: 2023

Tegevusjuhend noorte hulgas esineva soolise vägivalla ennetamiseks

Käesolev juhend koosneb mitmesugustest tegevustest, mille eesmärk on tõsta teadlikkust ja ennetada soolist vägivalda, selgitades soorolle kodus, töö- ja koolivaldkonnas ning patriarhaadi mõju isiksusele ja käitumisele.

Sihtrühm: Noored, hooldajad, õpetajad

Keel: EN, FR, ES

Allikas: Projekt "Breaking the Cycle" („Tsükli katkestamine“)

[Viide](#)

Aasta: 2018

Seksuaalne ja sooline vägivald migratsioonis: SISSEÄNDAJATEST NAISED JA TÜDRUKUD	
Käesoleva abimaterjali eesmärk on õpetada spetsialistidele, kuidas reageerida, kui nad puutuvad kokku naissoost sisseändajatega, kes on kogenud soolist vägivalda või keda see ähvardab. Abimaterjalis käsitletakse erinevaid seksuaalvägivalla liike ja selgitatakse nende eripärasid rände kontekstis, samuti mainitakse soolise võrdõiguslikkuse ja rändega seotud haavatavusi.	<i>Sihtrühm:</i> Eesliinitöötajad: haridustöötajad, tervishoiutöötajad jne <i>Keel:</i> EN, FR, DE, POR, GR <i>Allikas:</i> Rahvusvaheline Migratsiooniorganisatsioon (IOM), võrdõiguslikkuse projekt Viide <i>Aasta:</i> 2021
Tema kingades	
See projekt põhineb 10 tegelikul elulool, mille aluseks on haavatavas olukorras olevad naised, kes on kogenud soolist vägivalda. Selle eesmärk on panna osalejad mõistma, milliste tagajärgede ja takistustega seisavad silmitsi naised, kes on kogenud soolist vägivalda ja selle tagajärgi. Projekti eesmärk on arendada empaatiat GBV kogenud naiste suhtes.	<i>Sihtrühm:</i> Pedagoogid, õpetajad, noored <i>Keel:</i> EN <i>Allikas:</i> GBV ennetamise võrgustik Viide <i>Aasta:</i> 2011
PROSTITUTION MINUVA on juhend, mis aitab noortega töötaval inimestel mõista ja ennetada prostitutsiooni ning kaitsta selle ohvreid	
Selles juhendis räägitakse, kuidas ennetada laste prostitutsiooni ja sellele reageerida. Selgitatakse seoseid prostitutsiooni, seksuaalse ekspluateerimise ja isikuvastase vägivalla vahel. Samuti antakse spetsiifilisi nõuandeid spetsialistidele, kuidas aidata prostitutsioonisüsteemi ohvreid.	<i>Sihtrühm:</i> Eesliinitöötajad: pedagoogid, tervishoiutöötajad, psühholoogid <i>Keel:</i> FR <i>Allikas:</i> Liikumine Du Nid Viide <i>Aasta:</i> 2022
Boîte à outils TRACKS, Prantsusmaa	
Käesolev juhend on mõeldud inimkaubanduse ohvriks langenud varjupaigataotlejatega töötavatele spetsialistidele, et tuvastada ja määratleda nende erivajadused ning pakkuda vajalikku tuge ja abi.	<i>Sihtrühm:</i> Eesliinitöötajad: pedagoogid, tervishoiutöötajad, psühholoogid jne <i>Keel:</i> FR <i>Allikas:</i> Projekt TRACKS Prantsusmaa, Forum refugees-Cosi Viide <i>Aasta:</i> 2017

Soolise võrdõiguslikkuse nõustamiskeskused	
Soolise võrdõiguslikkuse peasekretariaat haldab kogu Kreekas mitmeid nõustamiskeskusi, mis pakuvad ohvritele abi ning on koolituse ja politseikoostöö ressursiks.	<i>Sihtrühm: Pedagoogid, tervishoiutöötajad, politsei ja sotsiaaltöötajad.</i> <i>Keel: GR</i> <i>Allikas: Viide</i> <i>Aasta: 2019</i>

Politsei eriüksused	
74 spetsialiseeritud politseiüksust Kreekas töötavad selle nimel, et parandada õiguskaitseasutuste tööd naistevastase vägivalda vastu võitlemisel. Need üksused saavad spetsiaalset koolitust, et tegeleda soolise vägivalda juhtumitega.	<i>Sihtrühm: Politseiametnikud</i> <i>Keel: GR</i> <i>Allikas: Viide</i> <i>Aasta: 2023</i>
Juhend "Soolisest vägivallast rääkimine"	
Kokkuvõtlik ja oluline teave soolise vägivalda kohta, sealhulgas asjakohaste mõistete määratlused ja selgitused meetmete kohta, mida nii ohvrid kui ka tunnistajad saavad kasutusele võtta. Samuti annab see üksikasjalikku teavet kättesaadavate riiklike ja mitteriiklike tugiteenuste kohta.	<i>Sihtrühm: Sotsiaaltöötajad, kohalikud omavalitsused</i> <i>Keel: GR, EN, FR, AR, UK, TUR</i> <i>Allikas: Viide</i> <i>Aasta: 2023</i>
Usaldustelefon 15900	
Spetsiaalne ööpäevaringne abiliin vägivaldaohvritest naistele	<i>Sihtrühm: Sotsiaaltöötajad, psühholoogid</i> <i>Keel: GR, EN</i> <i>Allikas: Viide</i> <i>Aasta: 2010</i>
19 naiste varjupaika	

Varjupaigad, kus naised saavad viibida (sealhulgas koos lastega) ning saada õiguslikku, psühholoogilist ja rahalist abi, nõustamist ja kaitset.

Sihtrühm: Sotsiaaltöötajad, juristid, psühholoogid

Keel: EN, GR

Allikas: [Viide](#)

Aasta: 2011

Stsenaariumiga rollimängud

Šoti sekkumisalgatus töötas välja stsenaariumi sekkumisviiside ja -oskuste harjutamiseks.

Sihtrühm: Sotsiaaltöötajad, üliõpilased

Keel: EN

Allikas: [Viide](#)

Aasta: 2020

Rollimänguharjutus psühholoogilise väärkohtlemise taktika kohta

Rollimänguharjutus psühholoogilise väärkohtlemise taktika kohta Autor: Elle Renee Arters

Sihtrühm: Noored, hooldajad, õpetajad

Keel: EN

Allikas: [Viide](#)

Aasta: 2021

Rahvusvaheline väljumisjuhend CAP International

Abimaterjal, mis koondab parimaid tavasid rohujuuresandil ja kannatanute juhitud organisatsioonidelt, kes pakuvad otsest abi prostitutsiooni kaasatud inimestele üle kogu maailma.

Sihtrühm: Spetsialistid, kes soovivad arendada oma tegevust prostitutsiooni kaasatud isikute päästmiseks.

Keel: EN, FR

Allikas: CAP INTERNATIONAL

[Viide](#)

Aasta: 2024

International Medical Corps: tööriistakomplekt GBV-programmide jaoks, et kaasata kogukondade juhte

Traditsioonide ja võimaluste tööriistakomplekt on mõeldud GBV-programmidele, sealhulgas kohalike, riiklike ja rahvusvaheliste organisatsioonide poolt läbiviidavatele programmidele, mis on abivahendiks nende töös GBV vastu võitlemisel.

Sihtrühm: Organisatsioonid, kes soovivad kaasata kogukonna juhte GBV probleemide lahendamisse

Keel: EN, FR, AR

Allikas: [Viide](#)

Aasta: 2024

MARIPOSA	
Interaktiivsed veebipõhised vahendid, mis põhinevad Symbolworkil, metoodikal, mis kasutab sümboleid, et toetada ja anda soolist vägivalda kogenud naistele võimalus seada eesmärgid ja töötada välja plaan oma edasiseks eluks. EMPOWER ME MARIPOSA	<i>Sihtrühm: Soolise vägivalda ohvrid või potentsiaalsed ohvrid</i> <i>Keel: EN, DE, ITA, FR, GR, RO, ES, FR, RO, ES</i> <i>Allikas: Mariposa projekt</i> <i>Aasta: 2024</i>
ELi soolise võrdõiguslikkuse alane vestlus	
Gender Talk on veebiplatvorm, mille eesmärk on avada noortega ja noorte jaoks arutelu sellistel teemadel nagu vaimne heaolu, afektiivsus ja seksuaalsus, soorollid ja stereotüübid. GENDER TALK	<i>Sihtrühm: Ettevõtjad, noored, ohvrid, potentsiaalsed ohvrid</i> <i>Keel: EN, ITA, SLO, GR, FRA, LIT, ES, NL, BUL</i> <i>Allikas: Gender Talk</i>

BIBLIOGRAAFIA

5. BIBLIOGRAFIA

- AAUP. (2018, November 13). *Intersectional and Anticarceral Approaches to Sexual Violence in the Academy*. American Association of University Professors.
<https://www.aup.org/article/intersectional-and-anticarceral-approaches-sexual-violence-academy>
- Battisti, A. & ISTAT. (2022). *PROTEGGERE LE DONNE DATI e ANALISI PER CONTRASTARE LA VIOLENZA DI GENERE* [Slide show]. https://www.istat.it/it/files/2022/11/Battisti_Alessandra_I-percorsi-di-uscita-dalla-violenza.pdf
- Cambridge Dictionary. (n.d.). *Cisnormativity*. <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/cisnormativity>
- CARE. (2022). *DOs & DON'Ts: How to respond if someone tells you they have experienced gender-based violence*.
https://www.care.org/wp-content/uploads/2022/08/GBV-Resource_DOs-%5E0-DON'Ts-when-responding-to-a-GBV-disclosure_web.pdf
- Council of Europe. (2011). *Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence*. <https://rm.coe.int/168008482e>
- Design an EVAWG campaign | Spotlight Initiative. (n.d.). Spotlight Initiative.
<https://www.spotlightinitiative.org/design-evawg-campaign#1499>
- EU FRA. (2024, November 19). *Violence against women: an EU-wide survey. Main results report*. European Union Agency for Fundamental Rights.
<https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>
- European Commission. (2024). *Ending gender-based violence*.
https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/gender-equality/gender-based-violence/ending-gender-based-violence_en
- European Union. (2010). Directive 2010/41/EU on the application of the Principle of Equal Treatment between men and women engaged in an activity in a self-employed capacity. In *Official Journal of the European Union*.
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32010L0041>
- European Union. (2011). Directive 2011/99/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the European protection order. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0099>
- European Union. (2012). Directive 2012/29/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2012 establishing minimum standards on the rights, support and protection of victims of crime, and replacing Council Framework Decision 2001/220/JHA. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2012/29/oj>
- Flood, J., & Rowe, C. J. (2021). Education and Training Toolkit: Addressing and Preventing Gender-based Violence at Post-secondary Institutions.: Courage To Act: Addressing and Preventing Gender-Based Violence at Post-Secondary Institutions in Canada. In *Possibility Seeds*.
<https://static1.squarespace.com/static/5d482d9fd8b74f0001c02192/t/624e6a89e6099935a8f5c99c/1649306250622/Education+Toolkit+Chapter+1+-+2022+%281%29.pdf>
- General Secretariat for Family Policy and Gender Equality. (2020). *Quarterly Newsletter Report #3: Policies and Actions of the GSDPGE for the Prevention and Response to Violence Against Women and Domestic Violence During the Reintroduction of Covid19 Measures Analysis of Gender-Based Violence Data from the Network of Structures and the SOS Helpline 15900 (November 2020 & January 2021)*.
<https://isotita.gr/wp-content/uploads/2021/04/Newsletter-Report-GSDPGE-11.2020-01.2021.pdf>
- Gouvernement du Québec. (2023, November). *Definition of sexual exploitation*. Gouvernement Du Québec.
<https://www.quebec.ca/en/family-and-support-for-individuals/violence/sexual-exploitation/definition#c148520>
- Haven Horizons. (2020, June 26). *Primary, secondary, tertiary - Haven Horizons*.
<https://havenhorizons.com/primary-secondary-tertiary/>
- Improdova. (2024, January 8). *Data and statistics in France - Online training materials on violence*. Online Training Materials on Violence. <https://training.improdova.eu/en/data-and-statistics/data-and-statistics-in-france/>
- Institute for Experiential Learning. (2023, December 27). *What is experiential learning? - Institute for Experiential Learning*. <https://experientiallearninginstitute.org/what-is-experiential-learning/>
- IOM UN Migration. (n.d.). *Gender-Based Violence in Crises | Emergency Manual*.
<https://emergencymanual.iom.int/gender-based-violence-crises>
- IPPF. (2021, March). *Safe From Sexual and Gender-Based Violence - Toolkit | IPPF Europe & Central Asia*. IPPF Europe & Central Asia. <https://europe.ippf.org/resource/safe-sexual-and-gender-based-violence-toolkit>
- ISTAT. (2016). *Violence against women*. <https://www.istat.it/en/press-release/violence-against-women/>
- IWDA. (2023, April 17). *What is Feminism? | IWDA*. <https://iwda.org.au/learn/what-is-feminism/>
- MORAY Rape Crisis. (n.d.). *About sexual violence*. Moray Rape Crisis.
<https://www.morayrapecrisis.scot/about-sexual-violence/>
- OHCHR. (2022, March 8). *International Women's Day 2022: Gender equality for a sustainable tomorrow*.
<https://www.ohchr.org/en/statements-and-speeches/2022/03/international-womens-day-2022>

- PLAN International. (2024, November 8). *What is gender inequality?* - Plan International. Plan International. <https://plan-international.org/learn/what-is-gender-inequality/>
- SHIFT. (2021). *GENDER AND POWER RELATIONS: #MeToo in the Arts: From call-outs to structural change*. SHIFT Culture. <https://www.ietm.org/system/files/publications/SHIFT%20Gender%20and%20Power%20Relations%20Report%202022.pdf>
- Sinko, L., & Arnault, D. S. (2019). Finding the Strength to Heal: Understanding Recovery After Gender-Based Violence. *Violence Against Women*, 26(12–13), 1616–1635. <https://doi.org/10.1177/1077801219885185>
- Sinko, L., Schaitkin, C., & Arnault, D. S. (2021). The Healing after Gender-Based Violence Scale (GBV-Heal): An Instrument to Measure Recovery Progress in Women-Identifying Survivors. *Global Qualitative Nursing Research*, 8. <https://doi.org/10.1177/2333393621996679>
- The Gender Talk. (n.d.). *Module 3 – Preventing Gender-Based Violence | The Gender Talk*. <https://thegendertalk.eu/love-act-digital-guide/module-3-preventing-gender-based-violence/>
- UN OSAGI. (1998). *Landmark resolution on Women, Peace and Security (Security Council resolution 1325)*. UN Office of the Special Adviser for Gender Issues. <https://www.un.org/womenwatch/osagi/wps/>
- UN Women. (n.d.). *SDG 5: Achieve gender equality and empower all women and girls*. UN Women – Headquarters. <https://www.unwomen.org/en/node/36060>
- UN Women. (2010). *Operating within the ecological model*. <https://www.endvawnow.org/en/articles/310-operating-within-the-ecological-model-.html>
- UN Women. (2019). *GUYANA WOMEN'S HEALTH AND LIFE EXPERIENCES SURVEY REPORT*. <https://caribbean.unwomen.org/sites/default/files/Field%20Office%20Caribbean/Attachments/Publications/2019/Guyana-Womens-Health-and-Life-Experiences-Survey-Report-2019.pdf>
- UN Women. (2024a). *Country Fact Sheet, Greece* [Dataset]. <https://data.unwomen.org/country/greece>
- UN Women. (2024b, June 27). *Facts and Figures: Ending Violence against women*. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures#83915>
- UN Women. (2024c, June 27). *Facts and figures: Ending violence against women*. UN Women – Headquarters. <https://www.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/facts-and-figures>
- UN Women Caribbean. (n.d.). *GBV Developments In The Law*. <https://caribbean.unwomen.org/en/caribbean-gender-portal/caribbean-gbv-law-portal/gbv-developments-in-the-law>
- UN Women & WHO. (2020). *RESPECT Implementation Guide: Global and Regional Frameworks to end VAW*. <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2020/RESPECT-implementation-guide-Global-and-regional-frameworks-en.pdf>
- UNFPA. (2011). *Addressing Gender-based Violence*. https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/2009_add_gen_vio.pdf
- UNHCR. (n.d.). Do's, don'ts & What to say to GBV survivors. In *UNHCR*. <https://help.unhcr.org/greece/wp-content/uploads/sites/6/2024/02/English-Brochure.pdf>
- UNICEF. (2017, November). *A familiar face: Violence in the lives of children and adolescents*. <https://data.unicef.org/resources/a-familiar-face/>
- United Nations. (1979). *Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women*. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-elimination-all-forms-discrimination-against-women>
- United Nations. (1993). *Declaration on the Elimination of violence against women*. <https://www.ohchr.org/sites/default/files/eliminationvaw.pdf>
- United Nations. (1995). *Beijing Declaration and Platform for Action*. <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf>
- United Nations Statistics Division. (2015). *The World's Women 2015: Trends and Statistics*. <https://unstats.un.org/unsd/gender/worldswomen2015.htm>
- UNODC. (2019a). *GLOBAL STUDY ON HOMICIDE Homicide, Development and the Sustainable Development Goals*. In *UNODC*. United Nation Office on Drugs and Crime. https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet_4.pdf
- UNODC. (2019b). *Global Report on Trafficking In Persons 2018*. In *Global report on trafficking in persons*. <https://doi.org/10.18356/d40a955d-en>
- U.S. Department of State. (2023, December 7). *Estonia - United States Department of State*. <https://www.state.gov/reports/2023-trafficking-in-persons-report/estonia>
- Vie Publique. (2024, March 4). *La lutte contre les violences faites aux femmes : état des lieux*. <https://www.vie-publique.fr/eclairage/19593-la-lutte-contre-les-violences-faites-aux-femmes-etat-des-lieux>
- WHO. (2013, October 20). *Global and regional estimates of violence against women*. <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564625>

- World Health Organization: WHO. (2018, November 23). *Violence against women*.
<https://www.who.int/news-room/feature-stories/detail/violence-against-women>
- World Population Review. (2024). *Age of consent by country 2024*.
<https://worldpopulationreview.com/country-rankings/age-of-consent-by-country>
- Youth Department of the Council of Europe. (2022). CHAPTER 2 Activities to address gender and genderbased violence with young people. In *Gender Matters: Manual on addressing gender-based violence affecting young people*.
<https://rm.coe.int/chapter-2-activities-to-address-gender-and-gender-based-violence-with-%20%20%20/16809e1597>

Co-funded by
the European Union

Rahastab Euroopa Liit. Väljendatud seisukohad ja arvamused on siiski ainult autori(te) omad ega pruugi kajastada Euroopa Liidu või Euroopa Hariduse ja Kultuuri Täitevasutuse (EACEA) seisukohti. Euroopa Liit ega EACEA ei saa nende eest vastutada.